…ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 97 (9851) | 1962 оной апрелиин 24, вторник | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1962 оной майн 8-да Москвада, Кремлиин Ехэ ордон соо, түмэр замай транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна зүблөө зарлаха шиидхэбэри абаба.

«Түмэр замай транспортын хүдэлмэри улам саашадань һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» элидхэл зүблөөндэ зүбшэн хэлсэгдэхэ юм.

Түмэр замай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, түмэр замай транспортын түрүүшүүл, түмэр замай транспортын научно-шэнжэлхы организацинуудай, заһабарилгын заводуудай түлөөлэгшэд, совнархозуудай, министерство болон ведомствонүүдэй, партийна, советскэ, профсоюзна, комсомольско организацинуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадалсаха.

А. А. Громыко Москва бусаба

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Югославиин Арадай Федеративна Республикаһаа мүнөөдэр Москва бусаба. Нүхэр Громыко гүрэнэй хэрэгээр Югославида долоон хоногой туршада байба.

(ТАСС).

Наука, техникын талаар Ленинскэ шан олгохо СССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи комитедтэ

НАУКА, ТЕХНИКЫН ТАЛААР ЭГЭЭН ЛЭ ЭЛИТЭ ЕХЭ ХҮДЭЛМЭРИНҮҮДТЭ ЛЕНИНСКЭ ШАН ОЛГОХО ТУХАЙ

…а, техникын талаар …кэ шан олгохо коми…жэ тогтообо:

I.

…ын талаар эгээн эли… хүдэлмэринүүдэй тү…62 оной Ленинскэ шан

…дау Лев Давидович…демигтэ, **Лифшиц** Ев… Михайловичта, физико…тическа наукануудай …, СССР-эй Наукануу…демиин физическэ про…удэй институдай аха… научна хүдэлмэрилэг…еоретическэ физикын 1941—1960 онуудта то…он: «Механика», «Те…», «Квантова меха… «Статистическэ физи… «Механика сплошных «Электродинамика …ых сред» гэжэ хэдэн …ай түлөө.

…итан Борис Моисее… физико-математическа …удай доктортo, Мос…үрэнэй М. В. Ломоно… нэрэмжэтэ гүрэнэй уни…эй профессортэ, **Мар…** Владимир Александро… Украиннын ССР-эй Нау… академиин гэшүүн…пондентдэ, Украинын … Наукануудай акаде…оргуур температурын …дай физико-техниче…гые даагшада—диф…альна операторнуу…тральна анализай об…адачануудаар хэдэн …удай түлөө.

…трелов Алексей Ва…ичта, СССР-эй Наука… академиин гэшүүн…пондентдэ, Украиныи … Наукануудай акаде…оргуур температурын …дай физико-техническэ … даагшада,— «Бүхы» …ын талаар шэнжэлэл… хэһэнэй түлөө.

…трягин Лев Семено… академигтэ, хүдэлмэ…хүтэлбэрилэгшэдэ, **Бол…** Владимир Григорье… **…мкрелидзе** Реваз Ва…ичта, **Мищенко** Евге…ровичто, физико-ма…ка наукануудай док…, СССР-эй Наука… академиин В. А. Стек… нэрэмжэтэ математиче… …тудай хүдэлмэрилэг… «…Юрын дифференци…равненинүүдээр, мүн …ень оптимальна уп… теоридо, колебани…оридо хэрэглэхэ та…—1961 онуудта то… хэдэн хүдэлмэ…

…нов Александр Алек… академигтэ, СССР-… академиин геологиин лабо… директортэ, **Герлинг** … химическэ … доктортo, мүн … ахалаг-

…ша научна хүдэлмэрилэгшэдэ,— геологическа формацинуудай хэзээ бүридэн бии болоһые тодорхойлхо калий-аргоново онол арга нээһэнэй, зохёоһоной түлөө.

6. **Невский** Николай Александровичта, филологическа наукануудай доктортo,—«Тангутска филологи» гэжэ 1960 ондо толилогдоһон научна зохёолой түлөө.

II.

Техникын талаар эгээн лэ элитэ ехэ хүдэлмэринүүдэй түлөө 1962 оной Ленинскэ шан олгохо:

1. **Алексеев** Ростислав Евгеньевичтэ, хүдэлмэриин хүтэлбэрилэгшэдэ, главна конструктортa, **Зайцев** Николай Алексеевичтэ, главна конструкторай орлогшодо, **Зобнин** Болеслав Александровичта, таһагай начальнигта, **Маскалик** Александр Исааковичта, секторэй начальнигта, **Сушин** Григорий Васильевичта секторэй начальнигта, **Шапкин** Иван Михайловичта, таһагай начальнигта, «Красное Сормово» заводой уһан доро эрьелдэдэг далитай судануудай центральна конструкторска бюрогой хүдэлмэрилэгшэдтэ, **Полуэктов** Виктор Григорьевичто, Волгын гол мүрэнэй нэгэдэмэл пароходствын «Спутник» гэжэ теплоходой капитанда,—уһан доро эрьелдэдэг далитай гол мүрэнэй түргэнөөр ябадаг пассажирска суднануудые байгуулһанай түлөө.

2. **Андрюхин** Николай Петровичто, цехын ахалагша мастерта, **Геворкян** Гурген Мнацакановичта, цехын начальнигай орлогшодо, **Гомелаури** Николай Георгиевичто, техническэ наукануудай кандидатта, урдын директортэ, **Грушецкий** Константин Станиславовичта, цехын начальнигай туһалагшада, **Жордания** Ираклий Сергеевичтэ, цехын начальнигай орлогшодо, **Малышев** Сергей Ивановичта, главна инженертэ, **Церетели** Павел Александровичта, цехын начальнигта, **Шалыгин** Дмитрий Александровичта, цехын начальнигта, **Шарадзенидзе** Соломон Автандиловичта, директортэ, Закавказиин металлургическа заводой хүдэлмэрилэгшэдтэ, — Закавказиин металлургическа заводой «400» гэжэ трубопрокатна агрегадые оньһожоруулһанай, автомадаар зэбсэглэһэнэй түлөө.

3. **Азарьев** Дмитрий Ивановичта, техническэ наукануудай кандидатта, секторэй начальнигта, **Рокотян** Сергей Сергеевичтэ, отделениин главна инженертэ, «Теплоэлектропроект» гэжэ бүхэсоюзна гүрэнэй проектын институдай хүдэлмэрилэгшэдтэ, **Ачкасов** Дмитрий Ивановичта, Главвостокэлектросетьстройн начальнигта, **Бургсдорф** Владимир Владимировичта, техническэ наукануудай доктортo, электроэнергетикын бүхэсоюзна научно-шэнжэлэлгын институдай лабораторие даагшада. **Вершков** Виталий Александровичта, 500 киловатт хүсэтэй электродамжуулганнуудые ашаглаха управлениин главна инженертэ, **Масютин** Иван Федоровичто, «Мосстройэлектропередача» гэжэ трестын 33-дахи оньһожоруулагдаһан колонныи бригадирта, **Сиротинский** Леонид Ивановичта, техническэ наукануудай доктортo, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ, Ленинэй орденто бүхэсоюзна электротехническэ институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэдэ, **Филимончук** Иван Ивановичта, электродамжуулгын лининүүдые бариха талаар главна управлениин начальнигта,— 500 киловатт хүсэтэй переменнэ ток дамжуулха лининүүдые байгуулһанай түлөө.

4. **Акопян** Артавазд Арменаковичта, техническэ наукануудай кандидатта, лабораториин начальнигта, **Бирюков** Валентин Гавриловичта, техническэ наукануудай кандидатта, директорэй орлогшодо, **Буткевич** Георгий Владимировичта, техническэ наукануудай доктортo, лабораториин начальнигта, **Панов** Алексей Васильевичта, техническэ наукануудай кандидатта, лабораториин начальнигта, **Сапожников** Александр Владимировичта, ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэдэ, **Цейров** Евгений Мильевичтэ, техническэ наукануудай доктортo, лабораториин начальнигта, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ, Ленинэй орденто бүхэсоюзна электротехническэ институдай хүдэлмэрилэгшэдтэ, **Афанасьев** Василий Владимировичта, Ленинградай арадай ажахын соведэй «Электроаппарат» гэжэ заводой урдын главна конструктортa, **Белков** Борис Владимировичта, үндэрвольтно аппаратурын «Уралэлектроаппарат» гэжэ заводой главна конструктортa, **Воеводин** Иван Дементьевичтэ, главна конструктортa, **Калиниченко** Игорь Семеновичто, урдын главна конструктортa, **Френкель** Вольф Юдовичто, бюрогой начальнигта, Запорожско трансформаторна заводой хүдэлмэрилэгшэдтэ, **Рабинович** Самуил Исаковичта, Москвагай электрозаводой урдын главна конструктортa, **Федоров** Леонид Ивановичта, Москвагай «Изолятор» гэжэ заводой тусхай конструкторска бюрогой инженертэ,— 500 киловатт хүсэтэй переменнэ тогой үндэрвольтно бүлэг түхеэрэлгэнүүдые байгуулһанай түлөө.

5. **Чиженко** Иван Мироновичто, хүдэлмэриин хүтэлбэрилэгшэдэ, техническэ наукануудай кандидатта, Киевэй Ленинэй орденто политехническэ институдай проректортэ, **Немировский** Абрам Шлемовичто, мүн лэ энэ институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэдэ, **Каганов** Израиль Львовичто, техническэ наукануудай доктортo, Москвагай энергетическэ институдай профессортэ, **Рущук** Владимир Ивановичта, главна инженертэ, **Дроботенко** Александр Александровичта, подстанциин начальнигта, Днепровско алюминиин заводой хүдэлмэрилэгшэдтэ, **Сербиновский** Георгий Викторовичтэ, промышленна энергетикын, энергохиналтын талаар инспекциин урдын главна инженертэ,— компенсационно ртутносэхэлэлгын агрегадуудые ухаалан зохёоһоной, шэнжэлһэнэй, ашаглаһанай түлөө.

6. **Хрущев** Александр Андреевичтэ, научна хүтэлбэрилэгшэдэ, **Болотников** Игорь Михайловичта, **Белкин** Борис Григорьевичто, ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэдтэ, бүхэсоюзна научно-шэнжэлэлгын кинофотоинститудай …абяа дамжуулгын лабораториин хүдэлмэрилэгшэдтэ, **Фурдуев** Вадим Владимировичта, техническэ наукануудай доктортo, СССР-эй Барилгын болон архитектурын академиин барилгын физикын научно-шэнжэлэлгын институдай лабораториин хүтэлбэрилэгшэдэ, **Гордиенко** Николай Тимофеевичтэ, конструкторска бюрогой начальнигта, **Кашерининов** Роберт Михайловичта, главна инженертэ, Ленинградай арадай ажахын соведэй «Кинап» гэжэ заводой хүдэлмэрилэгшэдтэ, **Пригожин** Анатолий Рахмиэлевичтэ, СССР-эй Культурын министерствын центральна конструкторска бюрогой проект зохёодог главна конструктортa,— Кремлиин Съезднүүдэй ордон соо али бүхы юумын дуулдасатай байха элдэб түхеэрэлгэнүүдые ухаалан зохёоһоной түлөө.

7. **Аллабердыев** Байрамда, үрэмдэлгын мастерта, **Бабенко** Константин Кондратьевичта, главна геологой орлогшодо, **Денисевич** Владимир Владимировичта, главна геологто, «Туркменнефть» гэжэ нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэ, **Годин** Юрий Николаевичта, Туркмениин ССР-эй Наукануудай академиин академигтэ, Туркмениин ССР-эй Наукануудай академиин геологиин институдай директортэ, **Смолко** Андрей Иосифовичто, геолого-минералогическа наукануудай кандидатта, бүхэсоюзна научно-шэнжэлэлгын геологическа институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэдэ, **Чунарев** Николай Пантелеймоновичто, союзна гүрэнэй геофизическэ трестын партиин урдын начальнигта,— Туркмениин ССР-тэ Ленинскэ нефтиин томо уурхайе оложо, промышленна талаар сэгнэлтэ үгэһэнэй түлөө.

8. **Бегишев** Файзурахман Арифовичта, главна геологто, **Васильев** Павел Степановичта, главна инженертэ, **Мингареев** Рафхат Шагимардановичта, начальнигта, Татарай арадай ажахын соведэй нефтиин промышленностиин управлениин хүдэлмэрилэгшэдтэ, **Иванова** Минадора Макаровнада, Татарай нефтиин научно-шэнжэлэлгын институдай директорэй орлогшодо, **Крылов** Александр Петровичто, СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондентдэ, директортэ, **Борисов** Юрий Павловичта, лабораториин хүтэлбэрилэгшэдэ, **Бучин** Александр Николаевичта, лабораториин хүтэлбэрилэгшэдэ, **Дорохов** Олег Ивановичта, ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэдэ, **Максимов** Михаил Ивановичта, таһагай начальнигта, **Чопоров** Александр Прокопьевичто, лабораториин хүтэлбэрилэгшэдэ, нефтегазай бүхэсоюзна научно-шэнжэлэлгын институдай хүтэлбэрилэгшэдэ, **Каламкаров** Вартан Александровичта, СССР-эй Госпланай таһагай начальнигта, **Шмарев** Алексей Тихоновичтэ, Татарай арадай ажахын соведэй урдын түрүүлэгшэдэ,— нефтиин уурхайнуудые ашаглаха шэнэ гурим зохёожо, СССР-тэхи Ромашкинска нефтиин томо уурхайда хэрэглэһэнэй түлөө.

9. **Адамян** Арам Погосовичто, Волгоградска барилгын селикатна материалнуудай комбинадай главна инженертэ, **Боженов** Петр Ивановичта, техническэ наукануудай доктортo, Ленинградай барилгын инженернэ институдай кафедрые даагшада, **Волженский** Александр Васильевичта, техническэ наукануудай доктортo, Москвагай В. В. Куйбышевай нэрэмжэтэ барилгын-инженернэ институдай кафедрые даагшада, **Беньяминович** Исаак Моисеевичтэ, «Тагильстрой» трестын главна инженертэ, **Гусаков** Виктор Никаноровичто, техническэ наукануудай кандидатта, СССР-эй Барилгын болон архитектурын академиин барилгын шэнэ материалнуудай бүхэсоюзна научно-шэнжэлэлгын институдай лабораториин хүтэлбэрилэгшэдэ, **Мирошниченко** Константин Кирилловичтэ, «Луганскхимстрой» трестын гэр барилгын комбинадай начальнигта, **Мочалов** Анатолий Ивановичта, Москвагай Краснопресненскэ барилгын материалнуудай комбинадай урдын главна инженертэ, **Цветков** Владимир Петровичто, Калининска арадай ажахын соведэй барилгын управлениин начальнигай орлогшодо, **Рюютель** Виктор Меланиевичта, Эстониин ССР-эй арадай ажахын соведэй силикальцидай научно-шэнжэлэлгын проектнэ институдай ахалагша инженертэ, **Хинт** Иоханнес Александровичта, техническэ наукануудай доктортo, мүн лэ энэ институдай директорэй орлогшодо, — силикатна (цементгүй) бетоноор хабсаргагдадаг детальнууд болон конструкцинуудые ухаалан зохёожо, барилгада хэрэглэһэнэй түлөө.

10. **Бахтин** Анатолий Ивановичта, хабсаралгын участогай начальнигта, **Богдзель** Николай Андреевичтэ, начальнигта, **Калинняков** Иван Петровичто, главна инженертэ, 7-дохи мостоотрядай хүдэлмэрилэгшэдтэ, **Егоров** Петр Александровичта, РСФСР-эй Коммунальна ажахын министерствын управлениин начальнигта, **Ивашова** Крескентина Константиновнада, «Гидрокоммундортрансын» институдай бүлэгэй инженертэ,— Красноярск городто Енисей мүрэн дээгүүр гарадаг хүүргэ бодхоһоной түлөө.

11. **Посохин** Михаил Васильевичта, хүдэлмэриин хүтэлбэрилэгшэдэ, Москва городой главна архитектортэ, **Мндоянц** Ашот Ашотовичто, архитектурна проектнэ мастерскойн хүтэлбэрилэгшэдэ, **Львов** Герман Николаевичта, главна инженер, **Кондратьев** Александр Никифоровичтэ, секторэй хүтэлбэрилэгшэдэ, **Стамо** Евгений Николаевичта, **Штеллер** Павел Павловичта, проектнүүдэй главна архитекторнүүдтэ, Кремлиин Съезднүүдэй ордоной проект зохёохо талаар мастерскойн хүдэлмэрилэгшэдтэ, **Кочетов** Иван Ивановичта, Мосстрой гэжэ 4-дэхи трестые эрхилэгшэдэ,— Кремлиин Съезднүүдэй ордоной проект зохёоһоной, тэрэниие бариһанай түлөө.

12. **Силин** Константин Сергеевичтэ, хүдэлмэриин хүтэлбэрилэгшэдэ, транспортна барилгын бүхэсоюзна научно-шэнжэлэлгын институдай отделениин хүтэлбэрилэгшэдэ, **Глотов** Николай Митрофановичта, ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэдэ, **Карпинский** Валентин Игнатьевичта, лабораториин хүтэлбэрилэгшэдэ, мүн лэ институдай хүдэлмэрилэгшэдтэ, **Татарников** Борис Павловичта, Ленинградай түмэр замай транспортын инженернүүдэй институдай дэргэдэхи хүүргэнүүдые барилгын научно-шэнжэлэлгын институдай бүлэгэй хүтэлбэрилэгшэдэ, **Васильев** Леонид Ивановичта, мүн лэ институдай урдын ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэдэ, **Грецов** Алексей Петровичто, мостоотрядай начальнигта, **Карели** Лев Георгиевичта, мостопоездын начальнигта, **Соловьев** Георгий Петровичто, мостопоездын начальнигта, главмостстройн хүдэлмэрилэгшэдтэ, **Дулеев** Виктор Сергеевичтэ, Лентрансмостпроектын проект зохёодог главна инженертэ, **Костин** Дмитрий Григорьевичто, мостотрестын центральна проектно-конструкторска бюрогой проект зохёодог главна инженертэ, **Прохоров** Александр Даниловичта, Люберецкэ заһабарилгын-механическа заводой главна инженертэ, **Руденко** Михаил Сергеевичтэ, мостотрестын центральна проектно-конструкторска бюрогой начальнигта, **Чежин** Владимир Александровичта, Транспортна барилгын министерствын хүүргэ барилгын управлениин главна инженертэ, — кессон хэрэглэнгүйгөөр, хабсаргагдадаг түмэр бетоноор гүнзэгыгөөр табигдаха һууринуудые зохёожо, барилгада хэрэглэһэнэй түлөө.

13. **Мацепуро** Михаил Ефромовичто, Белоруссиин ССР-эй Наукануудай академиин академигтэ, СССР-эй хара хүрьһэтэбэшэ нютагуудай хүдөө ажахые оньһожоруулха, электрын хүсөөр хангаха научно-шэнжэлэлгын центральна институдай директортэ,— намагтай, бургааһа шугыда дарагдаһан газарые оньһон аргаар ашаглаха, үрэ ехэтэй технологи зохёожо, хүдөө ажахын үйлэдбэридэ хэрэглэһэнэй түлөө.

14. **Шамов** Владимир Николаевичта, **Юдин** Сергей Сергеевичтэ, медицинскэ наукын доктортнуудта,— фибринолизна шуһа бэлдэхэ, хэрэглэхэ онол арга зохёожо, бодото хэрэг дээрэ хэрэглэһэнэй түлөө.

А. А. Громыко Эхэ ороноо бусаба

БЕЛГРАД, апрелиин 21. (ТАСС). СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко мүнөөдэр Эхэ ороноо бусаба. Югославиин гүрэнэй ажал-ябуулагшадтай уулзалга, хөөрэлдөөнүүднай угаа һайн, туһатай байба гээд А. А. Громыко аэродром дээрэ журналистнуудта мэдүүлээ. Советскэ Союз Югославии хоёрой хоорондохи харилсаануудые саашадань хүгжөөхэдэ эдэ уулзалга, хөөрэлдөөнүүд туһа нэмэри болохо гэжэ нүхэр Громыко тэмдэглэбэ.

СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын Югослави ерэһэн ушар хоёр оронуудые хоорондохи харилсаануудые саашадань хүгжөөлгэдэ шэнэ хубита оруулха гээд Белградай хэблэл бэшэнэ.

ЛЕНИНСКЭ ШАНГАЙ ЛАУРЕАДУУД

…Гамкрелидзе

Е. Ф. Мищенко

Л. С. Понтрягин

В. Г. Болтянский

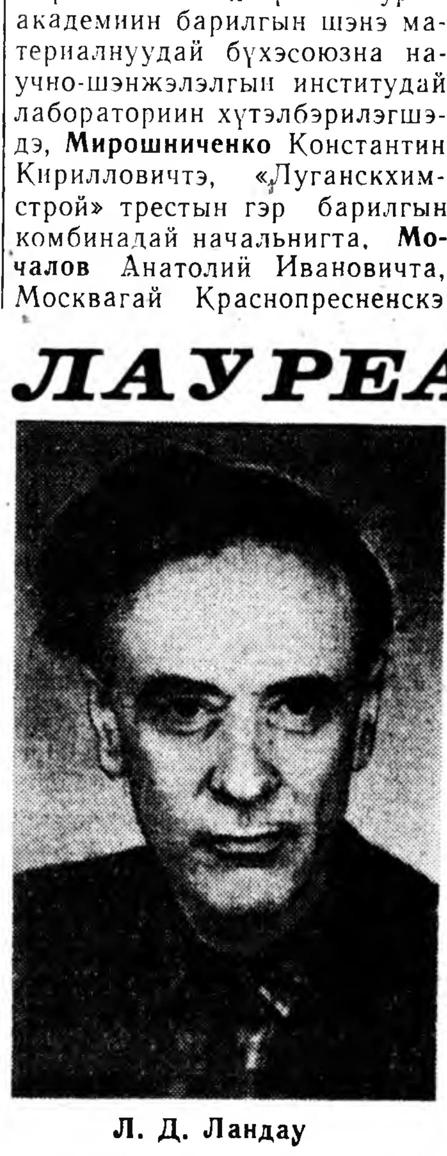

Л. Д. Ландау

Е. М. Лифшиц.

Э. Межелайтес.

КОММУНИЗМ БАЙГУУЛАГША ЗАЛУУШУУЛ, ЛЕНИНЭЙ ТУГЫЕ ДЭЭРЭ ҮРГЭЖЭ ЯБАГТЫ!

*Нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэhэн үгын үргэлжэлэл**

Эхэ орондоо, коммунизмын хэрэгтэ алба хэхэ гээшэ юун бэ гэхэдэ, партиин агууехэ хэрэгтэ эсэстээ хүрэтэр үнэн сэхэ байха, коммунис үзэл сурталай тугые дээрэ үргэн ябаха, совет хүнэй, тэрэнэй оюун бодолой hайн hайхан талые — пионерэй ажал, тэмсэл соогуур тодордог hайн hайхан юумые, шэнэ дэлхэйе байгуулагшын нэрэ хүндые, алдар солые гамнаха, арьбадхаха хэрэг болоно, гээд би хэлэхэ hэм. **(Альга ташалга).**

Манай совет бодото байдал хадаа хүбүүн, басаган бүхэнэй өөрынгөө бэлиг шадабаринуудые хүсэдөөр харуулха, арадайнгаа аша туhада hайн hайханаар ажаhууха ехэ арга боломжонуудые нээжэ үгэнэ. Зүгөөр зарим залуу хүнүүд өөрынгөө хүсэ шадалые hаар талаар гаргадаг, эрхим hайн залуу наhаяа бирагүйхэнөөр үнгэргэдэгшье ушар тохёолдодог байна. Залуу наhанайнгаа үнгэрөөд, 30—35 наhатай болоод байхадаа хүн гэнтэ hанаа орожо, урданайнгаа алдуу дутагдалнуудые заhаха гэжэ олонхи ушарта оролдодог. Таанадай наhые хараада абажа, энээниие би хэлэнэ гээшэб даа. Эндэ өөрынгөө наhые хараада абанагүйб. Юуб гэхэдэ, минии наhанай хүнүүдэйхидэ орходоо 30—35 наhан таанадта тон ондоо удхашанартай. Ухаалиг hайнаар ябахын түлөө хэдыдэшье тэмсэхэдэ оройтохогүй байна. Зүгөөр ухаалиг hайнаар ябадаг болохын түлөө шадаал hаа эртээнhээ оролдожо эхилээ hаа дээрэ. **(Альга ташалга).**

Комсомолшуудые, бүхы совет хүнүүдые шэнэ шанар шэнжэтэй, абари зантай — шэнэ, коммунис дэлхэйн хүнүүдэй шэнжэ маягтай байхаар хүмүүжүүлхэ шухала. Энээниие гансал комсомолдо ябаха наhанhаань бэшэ, харин үхибүүн ябаха наhанhaань бэелүүлхэ щухала. Ленинскэ комсомол эдир пионернүүдые хүмүүжүүлхын түлөө энэ талаар айхабтар ехэ, ашатай туhатай хүдэлмэри бэелүүлдэг. Энээниие тэмдэглэхэ хүсэлтэйб.

Нүхэд комсомолшууд, пионернүүдэй дунда таанадай хэдэг хүдэлмэри партиин, арадай. Эхэ ороной ехэ харюусалгатай даабари гээшэ. Таанад энээн тухай хододоо hанажа ябаха ёhотойт.

Ажабайдалдаа яhала hайнаар түбхинэнхэйб, өөрынгөө хэрэгэй мастер гээшэб, ажабайдалдаа амжалтануудыешье туйлажа ябанаб гээд хүн hанадаг. Иимэ ушар яhала болодог. Тиигээшье хадаа ажал хүдэлмэринь нэгэл дутуу шэнги, ниитын организацинуудай ажабайдалhaa, хүдэлдэг коллективэйнгээ ажабайдалhaa тэрэ таhаранги байдаг. Хэрбээ иимэ хүн үнэн сэхэ байгаа haa, hүүлэй hүүлдэ дутагдалаа өөрөө ойлгодог байна.

Манай советскэ, социалистическэ общество коллективнэ байдагаараал хүсэтэй юм. Энэ ушарта булта нэгэнэй түлөө, нэгэн бултанай түлөө, бүхы обществын аша туhын түлөө тэмсэдэг байна бшуу. Коммунис үзэл сурталай ёhoор ажаллаха, ажаhууха, коммунизмын нангин hайхан зорилгонуудай илан мандаха байhанда хэлбэришэгүйгөөр этигэхэ гээшэ мүнөө миил юрэнхы дээрэнь хэлэhэн юумэн бэшэ, харин манай бүхы ажабайдалай үг удхань болонхой, нүхэдүүд. Капитализмын үзэл сурталые номнон тараагшад совет хүнүүдэй, манай гайхамшагта залуушуулай соёл сурталехэтэй, сэхэ шууд зоригжонхой байhан тухай атаархажа хэлэдэг юм.

Юумые үнэн зүбөөр бододог байха гээшэ, тэд юун гээшэб? Хүнэй үнэн зүб бододог байлга — марксистско-ленинскэ теориие тэрэнэй шудалан үзэхэ хэрэг болоно гээд олон хүнүүд тайлбарилдаг юм. Партийна гү, али комсомол эдэбхитэд соёл суртал ехэтэй байха, революционно теориие мэдэхэ ёhотой гэжэ тэдэнэр хэлэдэг. Хэрбээ хүн токарь гү, али бетонщик байгаа haa, цехтэ хүдэлдэг гү, али ороохо таряа хуряадаг hаа, үзэл сурталай талаар хатуужаhанайнь, марксистско-ленинскэ үзэл сурталые гүнзэгыгөөр шудалhанайнь балай хэрэггүй, гээд ойлгодог.

Юумые үнэн зүбөөр бододог болохо гээшые нигэжэ ойлгохонь буруу байна бшуу. Совет хүн ямаршье газарта, ямаршье ажал хүдэлмэридэ ябахадаа ажабайдалдаа, обществодо тон туhатай өөрынгөө ажалда ехэ зорилготой байhанаа хараха ёhотой, харадагшье байна бшуу. Тэрэ хүн минии лэ ороохо таряа ургуулна, гидростанци барина, деталь тошнилдон бүтээнэ гү, али чертеж хэдэг столой саана хүдэлнэ бэшэ ха юм. Тусхай зорилго бэелүүлхын түлөө ажал бүхэн хэгдэдэг. Энэ зорилгомнай шухала, агууехэ удхашанартай гээд совет хүнүүд ёhотойгоор этигэдэг байна. Совет хүнүүдэй имагтал техническэ гү, али профессиональна шадабаринь иимэ айхабтар этигэл найдабаритай байха ябадалтай нягта холбоотой байна бшуу.

Үзэл сурталдаа үнэн сэхэ байха гээшэ хүн бүхэндэ онсо ехэ удхашанартай юм. Юуб гэхэдэ, ямаршье хэрэг, түрүүшээр харахада эгээ багаханшье хэрэг тэмсэлгүйгөөр, hанал бодолнуудай зүрилдөөгүйгөөр, шэнэ юумэнэй хүгжэлтые hаатуулжа байhан хуушан юумые дабангүйгөөр урагшаа ябадаггүй ха юм. Хэрбээ хүн үзэл сурталдаа үнэн сэхэ байгаа hаа, хэрбээ түрүү марксизм-ленинизмын теореор тэрэ зэбсэгжэhэн байгаа hаа, хэрбээ тэрэ ёhотой тэмсэлшэ байгаа hаа, бидэнэрэй эрмэлзэдэг хараа шугамай тэрээндэ эли тодо байгаа hаа, тиимэ хүн ажабайдалдаа оюун ухаанай болон политическэ талаараа ехэ хангаги байдаг.

Партийна Программа дотор найруулагдаhан коммунизм байгуулагшын бэелүүлхэ ёhо заншалнуудые залуу үеын хүнүүдые хүмүүжүүлхэ, өөрынгөө ажал-ябуулгын эшэ үндэhэ болгон комсомолой абаhаниинь ехэ hайн. Энэ ёhо заншалнууд хэдэн зуун жэлэй туршада ниитын түрүү хүсэнүүдэй, илангаяа хүдэлмэриинэн ангиин, тэрэнэй ленинскэ партиин бии болгоhон абари зангай нормонуудаар нэбтэрэнхэй; тэрээн соо революциин, коммунизмын түлөө тэмсэлэй мүнөөнэй үе шатын бии болгоhон гуримууд тодорхойлогдоо.

Эдэ ёhо заншалнууд hайн абари зангай, коллективизмын hайн hайхан үзэл бодолнуудаар нэбтэрэнхэй. «Хүн бүхэн бултанайнгаа түлөө, бултадаа нэгэнэйнгээ түлөө!», «Хүн хүндөө хани, нүхэр, аха дүү байха» гэhэн манай гуримуудай уряануудай зүрхэ доhолгон соностохыень дуулыт. Манай ёhо заншалнууд—революционер-сэрэгшын ажабайдалай дайшалхы программа мүн. Революционер-сэрэгшэ гээшэ коммунис сурталдаа үнэн сэхэ, дүлэтэ патриотизмын, социалистическэ интернационализмын шэнжээр нэбтэрэнхэй, дутагдалнуудтай эбсэшэгүй байха юм.

Манай ёhо заншалнуудые залуу хүнүүдэй үнэн сэхээр сахиха гурим болохоор, тэдэнэй зүб ябадалай нормо, заншал байхаар залуушуулые хүмүүжүүлхэ хүдэлмэрээ эмхидхэбэл, Ленинскэ комсомол агууехэ хэрэг хэхэ байна.

Арадай аша туhада оролдохо хэрэгые өөрынгөө эгээн шухала уялга дээрэ тоолохоор залуу хүн бүхэниие hургаха гэхэ гү, али үзэл сурталдаа үнэн сэхэ байхыень бидэнэр туйлаха ёhотойбди. Тиихэдэмнай бүхы участогуудаймнай хэрэгүүд улам hайнаар ябадаг болохо.

Хүмүүжүүлгымнай хүдэлмэридэ дутагдалнууд бии. Энээн тухай нүхэр Павловай элидхэл соошье хэлэгдээ hэн. Пионерэй наhанhaa эхилжэ, хүнүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэй.

Бүри мүнөө, манай үе сагта иимэшүүгээр ажабайдалые ойлгодог залуу зарим хүнүүд, залуу бэшэшье хүнүүд, үшөөл байhaар гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй: тэдэнэр ажал хээгүй аад, hайнаар хубсалха, гоё hайхан, hайн шанартай костюмууд болон ботинкануудтай байха, мүн оло дахин hэлгэжэ байхын тула олон костюмууд болон ботинкануудтай байха, hайнаар эдеэлжэ байха, hайн гэртээ болохые, телевизор болон ажаhуудалай бусад хэрэгсэлнүүдтэй байхые хүсэдэг байна. Теэд эдэ бүгэдые хэрэглэжэ байхын тула юу хээбиб гэhэн асуудал тушаа тэдэнэр бодожо үзэдэггүй. Тиимэ нүхэдүүд, энээн тушаа тэдэнэр бодожо үзэдэггүй.

Энээнhээ байтагай иимэ зүйлнүүд яахадаа багаб, иимэ юумэн дуталдана, шанарыншье тиимэ бэшэ гэжэ дураа гутадаг хүнүүдшье нимэшүү этэгээдүүдэй дунда байдаг. Харин тингээд өөhэдөө обществын аша туhада али нэгэн юумэ хэхын тула, килограмм түлишэдэ хубита ажалаа хэхын тула, ажаhуудаг комнато, гэр соонь өөрынь хэhэн ажалай продуктhaa гарадаг дулаагаар бэеэ дулаасуулхын тула тэрэ хургаараа хургаа сохёогүй байха юм. **(Альга ташалга).**

Би хүнэй хүзүүн дээрэ байдаг этэгээдүүд тухай хэлэнэб. Манай дунда тэдэнэр бии гү? Бии, нүхэдүүд, манайда хүнэй хүзүүн дээрэ байдаг этэгээдүүд үшөөл байhaар. Тэдэнэр үсөөншье hаа, бии. Тэдэнэр хүнэй хүзүүн дээрэл байхые эрмэлзэдэг, тиихэдэ зариманиинь хүниие тоноодог, заримдаа аладагшье байна.

Манай социалистическэ орон дотор совет засагай жэлнүүдэй туршада шэнэ хүнүүд, ушар ёhо гүнзэгыгөөр мэдэжэ, ниитын баялигай түлөө тэмсэлшэд, hайн hайхан коммунис абари зантай хүнүүд ургаа. Гэбэшье манай дунда хүсэд дүүрэн усадхагдаагүй хуушанай бузар муухай үлэгдэлнүүд бии. Манай общество хүнэй хүзүүн дээрэ байдаг хүнүүдтэй эбсэжэ шадахагүй, эбсэхэшьегүй. Иимэ эрэмдэг ябадалнуудта эбсэшэгүйгөөр хандадаг байхаар, ажал хээгүй аад, hайнаар ажаhууха гэжэ эрмэлзэдэг хүнүүдые совет хүнэй шоо үзэжэ, шобто хаража байхаар, манай ороной бүхы хүнүүдтэ коммунис ёhоной ажаhуудал түргөөр байгуулхын тула хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй. **(Альга ташалга).**

Ажал хээгүй хүн ама хооhон hууха гэhэн дүрим манай обществын ажабайдалай хуули болоно. Энэ хадаа манай ажабайдалай hайн, зүб гурим гээшэ. Теэд ажал хэдэггүй аад, хүнhөө hайнаар байгаашад бии. Тиимэ хүнүүд зарим ушарта хүдэлдэг хүнүүдhээ hайнаар эдеэлдэг байха юм. Ажал хэдэггүй хүнүүдтэй, элдэб янзын жулигууд, хулиганууд, ниитын гуримда эсэргүүсэдэг бүхы этэгээдүүдтэй шангга тэмсэл ябуулха хэрэгтэй. Бидэнэр энэ талаар манай бүхы хүдэлмэриие hайнаар эмхидхэхэ ёhотойбди. Би мүн гүрэнэй захиргаануудыешье хараадаа абанаб. Манай гүрэнэй органууд арад олониитын нягта жагсаал болон дэмжэлгэдэ түшэглэдэг туладаа хүсэтэй юм.

Центральна Комитет, Правительство хиналтые шангадхахын тула, дутагдалнуудые түргөөр усадхахын тула бодомжолжо байна. Дутагдалнуудтай тэмсэхэ гол хүсэн олониитэ болоно. Хэрбээ бидэнэрэй байhан бүхы хүсэеэ бүрин хэрэглээ hаамнай, эдэ дутагдалнууд түргөөр үгы болохо байгаа. Мүнөө партидамнай 10 миллион хүн, комсомолдо — 19 миллион хүн тоологдоно. Гадна манай партиин хүтэлбэри доро үнэн сэхээр хүдэлжэ байдаг партийна бэшэ хүнүүд хэды миллион гээшэб! Тиин үнэн сэхэ хүнүүдэй дунда ажал хэдэггүй зарим хүнүүд байдаг, үнэн сэхэ хүнүүдэй байдаг гэртэ тэдэнэр байрладаг. Ажалшадай хэрэглэдэг баялигуудаар ажал хэдэггүй хүнүүд хангагдана. Бидэнэр, коммунистнууд, комсомолшууд, партийна бэшэ хүнүүд, хүдэлмэришэд болон колхозигууд ажал хэдэггүй эдэ хүнүүдые яахадаа хараагүйшэ болодог гээшэбибди. Бидэнэр тэдэниие хараха, тэдэнтэй тэмсэхэ ёhотойбди.

Обществодо материальна болон культурна баялигуудые байгуулхын тула ажал хэдэггүй хүнүүдые бүхы ажалшадай хубитаяа оруулжа байhан табаг cooho бэеэ тэжээхэ аргагүй болгохоор ниитын организацинуудай хүдэлмэриие эмхидхэхэ эрилтэ табигдана. **(Үни удаан болоhон альга ташалга).**

Таанар нэгэ иимэ шорон шог үгэ мэдэхэ байжа болоот: милициин отделенидэ нэгэ хүн ерээд, нигэжэ хэлэнэ:

— Тиимэ хүн намда занажа байна, намайе алахаяа байна.

Тэрээндэ нигэжэ харюусана:

— Танние тэрэ алаагүй ха юм. Алаhан хойноно, мэдүүлгын ороходо тэрэниие сүүдлэхэ юм. **(Зал соо шэмээтэй болоно).**

Хүнэй хүзүүн дээрэ байдаг хүн тойроод байhан хүнүүдтэ **тойбо татахадань,** тэрэниие хэhээдэггүй. Мүн баригдаагүй хулгайшан, жүүлигүүд тухай нигэжэ хэлэхэдэ болохо. Заримашуул нигэжэ хэлсэдэг: хэрбээ тэрэ хүнэй хулуугаад, баригдаагүй hаань, тэрэниие гэмнэжэ болохогүй. Тиихэдэнь тэрэ хүниие хулгайшан гэжэ олон хүн мэдэхэ юм. Иимэ гурим буржуазна обществодо байдаг, тэндэ нигэжэ хэлсэдэг: «Баригдаагүй hаа, хулгайшан бэшэ». Үгы, манайда ондоо гуримууд байха ёhотой.

Ажал хээгүй аад, обществын хүзүүн дээрэ ажаhуудаг хулгайшадай урда, хармаанда ороhон хойноно бэшэ, харин ажал хэдэггүй аад, баян дэлгэрээр байдаг хүнүүдэй урда совет хүнүүд шанга эрилтэ табиха ёhотой. Юуб гэхэдэ, тиимэ хүн социалистическэ обществоhоо хулгай хэнэ, танай ажалай ашаар тэрэ ажаhууна, тэрэ хүн танай ажалые хулгайлна гээшэ. Баригдаhан хойноно тэрэниие харюусалгада хабаадуулха, сүүдлэхэ гэжэ хүлеэhэнэй хэрэггүй. Ажал хэдэггүй хүнүүдтэ олониитэ өөрынгөө эрилтэ табижа шадахашье, табихашье ёhотой. Манай бодхооhон гэр соо ши байнаш, бидэнэрэй өөрынгөө гараар хэhэн костюм болон гуталнуудыемнай үмдэнэш. Теэд энэ гэрые бодхоолсохын тула ши юу хээбши, энэ гэрые түлихын тула ши юу хээбши, сугтаа ажаhуудаг хүнүүдэйнгээ ажабайдалые hайжаруулхын тула юу хээбши? Гэр бодхоохын тула олон хүнүүд ажал хээ—түмэр хайлуулаа, цемент бэлэдхээ, хирпиисэ галдаа. Теэд ши хүнүүдтэ туhалхын тула юу хээбши? Эдэ материалнуудаар гэр барихын тула олон мянган, миллион хүнүүд ажаллаа, харин тиихэдэнь ши юушье хээгүй аад, энэ гэртэ ороош. **(Үни удаан болоhон альга ташалга).** Манай дунда иимэ бэлэн юумэндэ дуратай хүнүүд байха ёhогүй гэжэ совет хүнүүд хэлэхэ эрхэтэй.

Иимэ зорилгые дүүргэжэ шадаха гүбди? Шадахабди. Нүхэдүүд, үригшэ, хулгайшан гэhэн үгэнүүдые зүбөөр ойлгохо хэрэгтэй! алиниинь хулгайшан бэ, юумэ хулууhан хүн гү, али ажал хэнгүй, хүнэй хүзүүн дээрэ байдаг хүн гү? Эдэ хоёр хоюулаа хулгайшад гэжэ бүгэдэндэ эли болохо ёhотой. **(Зал соо шэмээтэй болоно).** Юумэ хулуугаад баригдаhан хүн хулгайшан гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ ха юм. Харин тиихэдэ хаанашье хүдэлдэггүй аад, обществын бүхы баялигуудые хэрэглэжэ байдаг хүнүүд бии. Тэдэнэр бүхы хүнүүдтэй хамта театрта ошодог, дураараа байдаг, теэд обществодо юушье үгэдэггүй. Нүхэдүүд, тиимэ хүнүүд арадай зөөриие үридэг аюултай хүнүүд, хулгайшад гээшэ, тэдээндэ арад зоной зэбүүрхэл хүргэхэ хэрэгтэй гэжэ hананам. Манай арад ажал хэдэггүй хүнүүдые шоо үзэдэг, ажалша хүнүүд ажал хэдэггүй хүнүүдтэ саашадаа тэсэмгэйгээр хандахагүй гэжэ тиимэ хүнүүд хододоо ойлгохо ёhотой. Иимэ залхуу хүнүүд ажал хэдэггүй зүгыhөө доро ха юм: тиимэ зүгы гэр соогоо ямар нэгэн үүргэ дүүргэдэг, гэрээ дулаасуулдаг юм, харин тиихэдэ ажал хэдэггүй хүнүүд обществодо юушье үгэдэггүй, тэдэнэр дуран соогоо байдаг, ондоо хүнүүдэй байгуулhан юумые эдидэг байна. Энээнтэй эбсэжэ болохо аал! Үгы, болохогүй! **(Үни удаан болоhон альга ташалга).**

Эндэ съездэ хабаадалсаhан зарим айлшаднай нигэжэ hанажа болохо: хэрбээ эдэ асуудалнуудта Хрущев анхаралаа хандуулаа хадаа, энэнь ехэ аюултай дутагдал, жэбэ, советскэ обществые hандаргаажа байна гэжэ бодожо болохо. Үгы, нүхэдүүд! Гэбэшье, жэбэ түмэрые гутаадаг, машинануудые эбдэдэг юм гэжэ металлист бүхэн мэдэхэ. Түмэр дээрэ жэбэ байха ёhогүй, хэрбээ заахашье жэбэ байгаа hаа, машина зүбөөр хүдэлжэ шадахагүй. Энээниие тохёолдуулхагүйн тула хододоо бэлэн байха ёhотой, түмэр зүйлнүүдые тоhотой бүдөөр саг соонь аршажа байха хэрэгтэй. Тиигээл hаа, тэдэниие жэбэ эдихэгүй, машина хододоо зүбөөр хүдэлдэг байха. Ажал хэдэггүй хүнүүдтэй эрид шууд тэмсэхэдээ, бидэнэр манай гүрэнэй захиргаануудые социальна жэбэhээ хамгаалха, манай социалистическэ обществые хүнэй хүзүүн дээрэ байдаг этэгээдүүдhээ хамгаалха болонобди. Иимэ хүнүүдhээ обществые сүлөөлхын тула ажал хэжэ, үнэн сэхээр ажаhуужа шадаха бүхы хүнүүдые ниитын ашатай туhатай ажалда хабаадуулха, бусад хүнүүдые буруу харгыда оруулхагүйн тула бүхы хүсөөрөө оролдохо гээшэ манай зорилго болоно. Манай общество дотор ажал хэдэггүй хүнүүд ганса нэгэн байха. Тиимэшье hаань, иимэ ябадалтай эбсэжэ бидэнэр шадахагүйбди. **(Альга ташалга).**

Нэгэ иимэ ушар тухай таанарта хэлэжэ үгэхэм. Би hаяхан нэгэ залуу эхэнэртэй хөөрэлдөөб. Тэрэ комсомолка юм. Хадамда гарахадаа, золгүй байшоо, үбгэнhөө hалаад, ондоо хүндэ хадамда гараа. Теэд энэ хоёрдохи үбгэниинь архиншa байhаниинь ехэл гэмшэлтэй байгаа. Энэ архи уулгань тэрэниие хулгайда хүргөө. Тэрэниие барижа, сүүдлэhэн юм. Мүнөө тэрэ хүн түрмэдэ hууна. Залуу эхэнэр үхибүүдтэйгээ үлөө hэн. Тэдэнь эхэдээ нигэжэ хэлэнэ:

— Абын үгыдэ бидэнэр hайнаар байдаг болообди.

Архинша үбгэниинь hамгаяа сохидог, үхибүүдээ сохидог, олоhон юумэеэ архи болгодог байhан дээрэhээнь эдэ үхибүүд тиигэжэ хэлээ.

Мүнөө тэрэ залуу эхэнэр тэрэ үбгэнhөө hалаха гэжэ шиидээ. Шамhаа hалахамни гэжэ тэрээндэ түрмэдэнь бэшэhэн юм. Тиихэдэнь түрмэhөө иимэ харюу ерээ: hалахам гэжэ мэдүүлгэ үгөө hааш, ерэхэдээ алахаб. Сомор аад, эли тодо харюу гэжэ харана бэзэт.

Нүхэдүүд, манай үе сагта, манай обществодо иимэ юумэн боложо байна. Энээниие яажа тэсэжэ болохоб? Дутагдалнуудта манай тэсэмгэйгээр хандадаг дээрэhээ иимэ ушар тохёолдоно гэжэ нэгэнтэ бэшэ хэлээ hэм, мүнөө эндэшье дабтанаб. Хулууhан хойноно тэрэ хүниие түрмэдэ hуулгаха гэжэ юундэ хүлеэхэ болонобибди гэжэ асуугдана. Хулгайшан болохынгоо урда тээ тэрэ хүн городто ажаhуухадаа, зэргэлжэ байдаг хүршэнэртэй байгаа. Эдэ хүршэнэрынь тэрэ хүн хаанашье хүдэлдэггүй гэжэ мэдэдэг hэн. Энэ хүн саг үргэлжэ архидадаг, hамгаяа, үхибүүдээ сохидог гэжэ тэдэнэр мэдэхэ бэлэй. Энээниие манай олониитэ юундэ тэсэжэ байнаб, тэсэжэ болохо гээшэ гү? Обществодо тойбо татажа байhан хүн юумэ хулуугаа гэхэ гү, али ямар нэгэн ондоо гэмтэ ябадал хээд, тэрээнэйнь hүүлээр тэрэниие харюусалгада хабаадуулха гэжэ яахадаа хүлеэжэ байха юм гэжэ дахин дабтанаб. Олониитын шиидхэбэриин ёhoор ажал хэдэггүй хүнүүдые хүсөөрөө ажаллуулха ямар нэгэн эмхи зургаaниие бидэнэрэй байгуулаа hаа, дээрэ бэшэ гү? **(Дэмжэhэн абяанууд гарана, үни удаан альга ташалган болоно).**

Залуушуул, комсомолшууд заримдаа нигэжэ хэлэдэг: манай милици юу харадаг юм? Тэндэ хүнүүд сохилсожо байна, тиихэдэ тэндэ хүниие алаа. Наншалдаанай болоходо милици гэмтэй гээшэ гү, нүхэдүүд? Милицидэмнай ёhотой баатар хүнүүд олон. Манай арадай милици ехэ хэрэгтэй, тон хүндэ ажал хэжэ байдаг.

Милици тухай манай хуушан хуулинууд олон талаараа дутагдалтай гэжэ тоолоноб. Нигэжэ би Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ байhан туладаа таанадта сэхэ руунь хэлэнэб. Ямар дутагдалнууд бэ? Ямар нэгэн хулиган наншалдаа гаргана, тиихэдэнь милиционер ерэнэ, теэд энэ хулиган тэрэнэй нюурые сохино, харин милиционер тэрээндэ харюу үгэхэ эрхэгүй юм! Иимэ байдалые тэсэжэ болохо гү? Минии бага наhан Донбасста, руднигта үнгэрөө. Тэндэ хулиганууд олон hэн. Үнэн сэхэ хүнүүд өөhэдөө бэеэ хамгаалдаг бэлэй. Хайшан гээд хамгаалдаг hэм? Хулиганhaa бэеэ абарха тухай мүргэлөөр бэшэ, харин оншо ехэтэй ондоо юумээр бэеэ хамгаалдаг hэн. **(Зал соо шэмээтэй болоно, альга ташалга).**

Хулиганууд хуули мэдэдэг ха юм. Хулиган милиционерые сохижо шадаха байна, тиигээд тэрээндээ нигэжэ хэлэдэг: ши намайе сохихо эрхэгүйш. Хулиган эрхэтэй, харин милиционер бэеэ хамгаалха эрхэгүй байна. Иимэ зүб бэшэ хуулинуудые хубилгаха гэhэн тобшолол бидэнэр правительстводаа хээбди. **(Дэмжэhэн абяанууд гарана. Нэрьемэ альга ташалга).**

Мүнөө арадай дружинануудта олон залуушуул хүдэлдэг. Тэдэнэр ниитэдэ ехэ аша туhатай юумэ хэжэ байна. Мүн тэдээндэшье бэеэ хамгаалха эрхэ, гансашье бэеэ хамгаалха бэшэ, харин ниитын гурим эбдэгшэдтэ эсэргүү хэмжээ абаха эрхэ олгохо хэрэгтэй. **(Үни удаан болоhон альга ташалга).**

Манай газар дэлхэй дээрэ hайн hайхан юумэн олоор бии болодог. Теэд тэрэ hайн hайхан юумэн бии болоходоо бэрхэшээлтэй ушардаг гэжэ хэлсэдэг. Тиимэhээ энэ ушар бидэниие гайхуулха ёhогүй. Имагтал энээниие зүбөөр ойлгохо, партиин XXII съездын тодорхойлhон хараа шугамые бэелүүлхэ хэрэгтэй. Съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэхэ шухала. Ажабайдалай гол хуби болохо hайн талыень харахаhаа гадна, ажабайдалые бүхыдэнь хараха хэрэгтэй. Сэрэгэй хүнүүдэй хэлээр хэлэбэл, hаалта хэхэ ашаан болохогүйн тула, манай урагшаа дабшалтые hаатуулхагүйн тула, ара талаяа гуримтай болгохо хэрэгтэй. **(Үни удаан болоhон альга ташалга).**

Совет залуушуул, Ленинскэ комсомол—эрдэмтэй хүбүүд, басагад, ажал хэрэгтээ дуратай залуу хүнүүд байхаhаа гадна, коммунистическэ общество байгуулха хэрэг тэдэнэй ажабайдалай уг зорилго байhандань, тэдэнэй үзэл сурталдаа үнэн сэхэ байhандань манай парти омогорхоно.

Үзэл сурталдаа совет залуушуулай үнэн сэхэ байха тухай, тэдэнэй абари зангай, политическэ шэнжэ шанар тухай хэлэхэ болоо hаа, имагтал энэ зүйл коммунизмын дайсадай дурые нэн түрүүн гутаана. Советскэ обществын хүсэн арадай морально-политическэ нэгэдэлдэ юм, энэ нэгэдэл хадаа залуушуулда эрдэм hургаал үгэнэ, hонирхолтой ажал хэхэ, культурна болон махабад бэеынгээ талаар хүгжэхэ арга боломжо олгоно, энэ нэгэдэл хадаа шэн зоригто ажалай болон тэмсэлэй дали үгэhэндэл залуу үеын хүнүүдтэ ажабайдалай агууехэ уг зорилго үгөө.

Нэгэ иимэ hанал онсолон тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйб. Хуушан дэлхэй бидэндэ добтолхо hэдэлгээ болюулаагүй, хэзээдэшье болюулхагүй. Иимэ добтолгые тэрэ түүхын оршон байдал болон өөрынгөө арга боломжо хаража, ондо ондоо арга дүрөөр хэдэг. Мүнөө Советскэ Союзда сэхэ дайгаар орохо гээшэ тиимэшье бараг хэрэг бэшэ. Иимэ түсэб табижа байдаг элүүр бэшэ толгойнууд баруун тээ бии байhыень таанад мэдэхэт. Эгээл тиимэ дээрэhээ комсомолец бүхэн, Совет ороной залуу хүн бүхэн үзэл сурталайнгаа талаар, политическэ талаараашье хододоо hэргэг байха ёhотой.

Манай алдарта Советскэ Армиин болон Флодой олон түлөөлэгшэдые би энэ зал соо харанаб. Армиин гол түлэб залуушуулhaa бүридэдэгынь мэдээжэ. Комсомолой съездэ армиин нүхэдүүд өөhэдынгөө эрхим hайн түлөөлэгшэдые эльгээгээ.

Гайхамшагта совет сэрэгшэд, тэдэнэй дунда комсомолшууд олон юм, дайшалхы hэргэг хододоо байдаг, тэдэнэй гарта Эхэ оронойемнай үгэhэн хүсэн түгэс зэбсэг бии. **(Альга ташалган).** Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүд болбол совет арадай амгалан ажал найдамтайгаар хамгаалагша мүн. Эгээл тиимэ дээрэhээ манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэд бүхы совет арадай халуун дураар хүрэлэгдэнхэй. **(Үни удаан альга ташалган болоно).**

Газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалхын тула Советскэ правительствын, Коммунистическэ партиин бүхы хүсөөрөө оролдожо байhаниинь мэдээжэ. Гэбэшье бидэнэр «амгалан хүнүүдбди, тиимэшье hаа, манай бронепоезд бэлэн байдаг» гэhэн hайн дуунай үгэнүүдые бидэнэр хэзээдэшье мартаха ёhогүйбди. **(Альга ташалга).** Тиихэ зуура, манай мүнөөнэй «бронепоезд», «Максим» пулемедоор бэшэ, харин ондоо шанар hайнтай юумээр зэбсэгжэнхэй. **(Үни удаан альга ташалган болоно).** Баруун тээхи ухаан бодолгүй хүнүүдэй түргэдүү зангые бидэнэр бүхы Совет гүрэнэй түгэс хүсөөр, манай алдарта Зэбсэгтэ

Хүсэнүүдэй түгэс хүсөө
циализмын агуухэ лаге
түгэс хүсөөр барижа б
бди. Манай Эхэ ороной
хамгаалха хүсэ шадалы
хижүүлхэ тухай оролдо
шэ совет эрхэтэн бү
илангаяа залуушуулай н
уялга мүн болоно. (Аль
шалга).

Хуушан дэлхэй бидэнд
толгоёо таhалдуулангүй
жэлүүлhээр. Тиин имп
листнуудай гол зэбсэг
сурталай галаар хорото
га болоно. Тэдэнэр өө
гөө үзэл бодолые манай
залуушуулай, гансашье
хүнүүдэй бэшэ, ухаан бо
нэбтэрүүлхые бүхы шад
раа оролдоно.

Түрүүшээр хилын
үлэhэн, тиигээд баруу
хэйн «hайн hайхан юумы
шажа үзэhэнэйнгөө h
hөөргөө, Советскэ Союз
сахаяа гүйhан хоёр хү
пресс-конференци туха
дээсэл таанар уншаhан
болоот. Энэ хадаа капи
дэлхэйн хорото ябуулга
шэ, энэ ябуулгые, ну
хараха хэрэгтэй, ям
ушарта харюу үгэхөөр
доо бэлэн байха хэрэгт
хэнээ диилэхэб гэhэн
лай шиидхэгдээгүй сагт
хы бүмбэрсэг дэлхэй
коммунизмын Улаан
Ажалай улаан тугай
гүйдэ, хуушан дэлхэйн
ябуулга үргэлжэлhөөр
ха. (Нэрьемэ, үни удаа
hон альга ташалга).

Гэбэшье манай үзэл
лай дайсад совет залу
лай зарим бүлэг хүнүүд
хай нүлөөгөө үзүүлхэ гэ
ды оролдобошье hаань
гаранагүй. Үрэ гараха
гэжэ бидэнэр хэлэжэ
бди. Юуб гэхэдэ, С
Союзда хүнүүд үе да
hаа гадна, агуухэ үзэл
тал, марксизм-ленинизм
волюционно агуухэ үз
тал үеhөө үе бүхэндэ
лагдан нэбтэрдэг. (
альга ташалга).

Манай совет залуу
үзэл сурталай талаар
руулха гэhэн дайсадай
hэдэлгэнүүдтэ бодото
үгэдэг өөрынгөө залуу
наараа, ажал хэрэг бол
сэлэй талаар дүү нүхэ
Коммунистическэ парт
горхоно. Энэ үзэл су
тэмсэлдэ гансашье х
ришэн болон колхозой
шуул бэшэ, харин ма
луу интеллигенци,
дайшалхы студентнүүд
hуури эзэлнэ. (Альга
га). Советскэ Союзда
баруун дэлхэйн олон
дые, минии хөөрэлдэhэ
талис оронуудай
ажал-ябуулагшые С
Союзай асари ехэ амж
лон туйлалтанууд гай
голхоруулна гэжэ би
байнаб. Тэдэнэр ходо
hурадаг: иимэ түргөө
шаа дабшалтадань С
тэ туhалдаг досоохи хү
юун гээшэб? Эдэ хүс
нэгэниинь гэхэдэ, ко
мын hалбаран мандах
туhада совет хүн
ажалдаа hайнаар,
тойгоор хандадаг яба
лоно. (Альга ташалга).

Америкын Холбоото
дуудта хүнүүдые hони
үзэл бодол гаргажа б
митет шэнги юумэн бай
даа гэлсэдэг. (Зал со
тэй болоно). Хуушан д
шэнэ үзэл бодол үгы
шьегүй. Һайн үзэл б
байха гээ hаатнай, х
жа болохобди: энэ хад
мунизмын түлөө тэмс
бодол (Зал соо шэмэ
га ташалга болоно)
үе сагай эгээн түрү
агуухэ үзэл бодол
(Үни удаан альга т
болоно). Арадуудые,
рүүн бүхы залуушуу
нирхуулха бүри түрү
той ондоо үзэл сурт
Хуушан юумые шэ
дорюунаар hэлгэнэ. Т
шэрhэн, үмхиржэ ба
питалис дэлхэйе аб
дом ямаршье врачну
шье үзэлшэд үгэжэ
гүй. Шэнэ, залуу юу
мунис хүдэлөөн ил
удаан болоhон альга
га). Шэнэ, социал
дэлхэйн хүнүүдэй г
та шэнжэ шанары
уран зохёолшо Мак
кий шэлэн олоод,
тодорхойлон харуула
тухай хэлэхэ зуура
мир Ильич барагда
залуу шэнжэтэй hэн
хэлээ hэн. (Альга

*(Түгэсхэлынь 3-
нюурта)*

---

* Үргэлжэлэл. Эхининь апрелиин 22-ой номерто.

МҮНӨӨ НЭГЭ ҮДЭР, ЧАСШЬЕ ГЭЭЖЭ БОЛОХОГҮЙ

Кукурузын тарилгада һайнаар бэлдэжэ, эрхимээр үнгэргэе

А. МОДОГОЕВ,
Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ

..а ондо республикын колхоз, ..д кукурузын тарилгые ни..эр үргэдхэхэнь. Хэрбээ ..аймагуудта бүхыдөө 54 мян..арта кукуруза таригдаһан ..энэ жэлдэ таряалангай «ха..га 70—72 мянган гектар..дэха юм. Илангаяа Кяхтын, ..Мухаршэбэрэй, Бичурын, Сэ.. болон бусад аймагууд куку..ы урдынхиһаа ехээр тариха ..

..кукурузын тарилгые үргэдхэ..хэр зүб бэ? Яаха аргагүй ..из мүнөө **кукурузые гол ..ургамал болгон таринабди. ..хүн түрэлтэндэ ашаг үрэ ..ургамал байһанаа харуулаа. ..зүбөөр тарижа, һайнаар .. Эхэ орондомнай, арад ..тон ехэ баялиг асарна»** ..С-эй ЦК-гэй мартын Пле.. нүхэр Н. С. Хрущев хэ..ба.

..ргшэ жэлдэ урзанданайхи..публикын колхоз, совхозуудта ..тарилга 1,5 дахин ехэ бо.. гү, али 36 мянганһаа 54 ..ектар хүрэтэр үргэдхэгдөө. ..һала ургалта болоно. Гэ..кукуруза бүхы тарилгын ..8 шахуу процентнь болоно ..али бүхы таряалангай орой..процентые эзэлнэ. Тиихэдэ ..и болон олон жэлэй ногоо..һэ аяар гурба дахин ..эзэлжэ байгаа бшуу.

..е мэдэһээр, кукурузые ..р тарижа байгаад, улам ..һан адууһа малаа үбһэ тэ..үсэд хангажа, тэдэнэйн..шамые эрид дээшэлүүлэн, ..ooho болон бусад продук..элбэгээр абажа шадахагүй ..элитэ.

..ЫЙ ГЕКТАР БҮХЭНИИЕ ..ЗҮБӨӨР ХЭРЭГЛЭЭ

..таряалангай хэды процен..уруза эзэлхэдээ ямар тэжээл ..лхаб гэжэ зононуудай зүб..гүүр үгэ хэлэхэдээ Н. С. ..лон дахин тодо һонороор ..харуулаа һэн. Таряалангай ..р бүридэ 75 центнер үхэ..абахын тула 1100 центнер ..единицэ бэлэдхэхэ хэрэг..ээнии хайшан гээд ..хэдэ, 100 гектар бүриин ..кукуруза тарижа, гек.. 300—400 центнерһээ ..ногоон эшэ намаа буур..абаха, мүн 6 гектар дээ..эй бобы таряад, га бү..—250 центнер ургаса ..силос дараха болоно. Тии..тэндэ хоёр гектарта саха..таряад, га бүриһөө 200 .. доошо бэшэ ургаса аба..Тиигэжэ таряалангай ..р бүхэнэй 20 га газарта ..табанай нэгэ хуби дээрэ ..00 центнерһээ доошо бэшэ тэжээлэй единицэ үгэхөөр ургамалнуудые тариха ушартай.

Ажахы бүхэндэ газар таряалангай хубаарилгые шэнээр түсэблэн табихадаа гансашье эдеэ хоолой болон техническэ ургамалнуудай ургаса ехээр абаха бэшэ, мүн тэндэһээ тэжээлэй единицэ шадаал һаа элбэгээр абажа, һү, мяха, нооһо, үндэгэ ехээр үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулха шухала. Ямаршье ажахые абаад үзэхэдэ, тэндэ кукуруза ехээр таридаг болоогүй һаа, хэрэгтэй соонь тэжээлэй единицэ абтажа шадагдахагүй байһаниинь элитэ.

Энээн тушаа хэдэн һонирхолтой тоо, баримтануудые харуулбал үлүү болохогүй гэжэ һанагдана. Нёдондо республика дотор таряалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 6,2 центнер тэжээлэй единицэ абтаа гэхэ гү, али га бүриһөө 8,2 центнер ургаса хуряагдаһан болоно. Харин оросхото ургамалнуудай ургаса гектарай 10 центнер тэжээлэй единицэ үгөө. Тиихэдэ кукуруза тариһан газарай га бүриһөө 9,7 центнер, олон жэлэй болон нэгэ жэлэй ногоонууд—2,2 центнер, хээрын сабшалангай ургасаһаа—2,7 центнер тэжээлэй единицэ абтаһан байха юм. Кукурузын газарай гектар бүриһөө ургаса тон бага, оройдоол 80 центнер абтаа. Иимэ тон бага ургаса абтабашье, кукуруза нилээд аша үрэ ехэтэй ургамал байһанаа харуулаа.

Мүнөө республикын олонхи колхоз, совхозуудта үбһэ тэжээлэй дутамагһаа боложо, малай үбэлжэлгэ тон бэрхэтэй байдалда үнгэржэ байна. Ажахынууд үбһэ тэжээл бэдэржэ, хэдэн зуу модо ошожо, олоһон муу шанартай үбһэ, һолоомоёо зөөжэ абахын түлөө нилээд ехэ мүнгэ зөөри гаргаха баатай болоно. Харин тиихэдэ Бичурын, Мухаршэбэрэй, Түнхэнэй, мүн Сэлэнгыншье аймагай зарим колхоз, совхозууд малай үбэлжэлгые яһала ядамаргүй, муу бэшээр үнгэргэнэ. Тэдэнэр адууһа малаа ехэ тураагаагүй, ашаг шэмыеншье зарим тэды дээшэлүүлээ. Эдэ ажахынууд имагтал кукурузын һайн ургаса абажа, силос элбэгээр дараһанай ашаар тиимэ амжалта туйлаа бшуу.

ХОЁР КОЛХОЗОЙ ДҮН ЮУ ХАРУУЛНАБ

Эгээл тиимэ ажахынуудай нэгэн Бичурын аймагай Логовскиин нэрэмжэтэ колхозые абажа харая. Энэмнай республикын дундуур шадалтай багахан колхозуудай нэгэн юм. Тус ажахы адууһа малайнгаа тоогоор Заиграйн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ, Мухаршэбэрэй «Путь Ленина», Тарбагатайн «Советская Россия» колхозуудтай адлирхуу байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Логовскиин нэрэмжэтэ колхоз хамта 300 гектарта кукуруза таряа һэн. Эндэхи кукурузашан П. А. Новокрещенных гэгшэ өөрынгөө даажа абаһан 160 гектар газарай га бүриһөө 600 центнер ногоон намаа набша абажа шадаа. Тиихэдэ колхоз бүхыдөө гектарай 300 центнер ургаса хуряаһан байна. Мүн нёдондо эндэ гектар бүриһөө дунда зэргээр 20 центнер зелёнко, сабшалангай га бүриһөө 6 центнер үбһэн абтаһан байгаа. Ороохо таряанай зүйл тоолонгүйгөөр абахада, эндэ бүхыдөө бэлэдхэгдэһэн тэжээлэй гурбанай хоёр хуби силостэ дарагдаа. Энээнэй ашаар колхозойхид бүхэли үбэлдөө эбэртэ бодо мал, гахай, хонидтоо силос дуран соонь эдюулжэ гараа. Мүнөөшье май һарын дүүрэтэр хүсэд эдюулхэ силос бии. Байгша ондо тус артель 400 гектарта кукуруза тарижа, силос элбэгээр дараха зорилготой.

Мүн баһа нэгэ иимэ һонирхолтой жэшээ харуулмаар. Адлирхуу эрхэ байдалда байһан Заиграйн аймагай «Гигант», Кяхтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозуудай ажалай дүн сасуулжа үзэебди.

	„Гигант" колхоз	Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз
Бүхыдөө хахалагдадаг газарынь	7185 га	6497 га
Үһалагдадаг газарынь	1931 —»—	158 —»—
Бүхы тарилгань	4931 —»—	4597 —»—
Ороохо таряа тарилга	3266 —»—	3463 —»—
Га бүриһөө абтаһан ургаса	7,6 центнер	9,2 центнер
Кукурузын тарилга	371 га	690 га
Га бүриһөө абтаһан ургаса	65,5 центнер	147 центнер
Нэгэ жэлэй ногоонуудай тарилга	962 га	270 га
Га бүриһөө абтаһан ургаса	10,5 центнер	14,0 центнер
Бүхыдөө абтаһан ургасые тэжээлэй единицэдэ оруулхада	43.583 цент.	68.249 цент.
Эдеэ хоолой зүйл гүрэндэ худалдаһаниинь:		
Мяхан	2177 центнер	3496 цент.
Һүн	3496 —»—	8235 —»—
Ноохон	210 —»—	303 —»—
Ороохо таряан	2673 —»—	6924 —»—

Эдэ тоонуудые тайлбарилан харуулһанай үлүү гэжэ һанагдана. Газар таряалангые зүбөөр хэрэглэхэ гээшэ али тухай аша үрэтэй байһаниинь эдэ тоонуудһаа элеэр харагдана ха юм.

Ажахыгаа бодомжотойгоор, ашаг үрэ ехэтэйгээр эрхилдэг болохо тушаа КПСС-эй ЦК-гэй Пленум колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые, тэндэхи фермэнүүдые даагшад болон бригадирнарые уряалһан байна. **«Ямар ургамал гектар бүриһөө ургаса, тэжээлэй единицэ ехээр үгэхэб, хэһэн ажалые харюулхаб гэжэ уридшалан тодорхойлхо хэрэгтэй. Иигэжэ ажахыгаа бодомжотойгоор эрхилдэг болоо һаа, саашадаа эдеэ хоолой зүйл хододоо элбэг ехээр абадаг боложо, колхоз, совхозуудаа хүсэтэйгөөр хүгжөөжэ шадаха байнабди»** гэжэ Пленумэй тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

Саашадаа ороохото, бобово ургамалнуудые, хартаабха, овощ, сахарай свёкло болон бусад үнэтэ ургамалнуудые ехээр таридаг болохоһоо гадна, кукурузын тарилгые улам бүри үргэдхэхэ ёһотойбди. Тиимэһээ элдэб ногоо таридаг, мүн ургаса багатай нуга сабшалан хахалан элдүүрилжэ, кукуруза ехээр тариха шухала болоно. Хүдөө ажахынгаа гол баялиг — газар таряалангые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхын түлөө улам эршэмтэйгээр тэмсэхэ зэргэтэйбди.

Аяар холын хойто аймагуудһаа бэшэ тээ, республикын алишье нютагуудта кукурузын үндэр баян ургаса абаха арга боломжо гүйсэд бии. Энээнии колхоз, совхозуудаймнай олон тоото түрүү кукурузашадай дүй дүршэл гэршэлэн харуулна. Суута кукурузашад нүхэд: Гонсорунов, Галданов, Дампилов, Корытов, Кондратюков, Жанаев, Сафонов, Бадмаев болон бусадай гайхамшагта туйлалтанууд бүгэдэндэ мэдээжэ болонхой. Нёдондо түрүүшынгээ жэл кукуруза ургуулбашье, эрхим һайн амжалта туйлаһан механизаторнууд баһал олон. Мүнөө аймаг бүхэндэ кукурузын үндэр баян ургаса ургуулха талаар замыемнай гэрэлтүүлэгшэ —заманай залууршад, түрүүшүүл нилээд олон болоо.

ТАРИХА ГАЗАРАА ЗҮБӨӨР ШЭЛЭЖЭ ОЛОХО

Манай республикын эрхэ байдалда кукурузые һайнаар ургуулхын тулада хоёр **иимэ** эрилтэнүүдые дүүргэхэ гээшэ шиидхэхы удхашанартай гэжэ түрүү кукурузашадаймнай дүй дүршэл харуулна.

Нэгэдэхинь, тариха газараа зүбөөр шэлэн олохо.

Хоёрдохинь, тэрэнээ элбэгээр үтэгжүүлхэ шухала.

Кукурузые наранда һайса шара даха наруули дулаан газарта, шадаал һаа үһа мүрэнэй ерье шадар тарихада ехэ ургаса абтадаг байна. Тиимэ газарта ган гасуур жэлдэшье муу бэшэ ургаса абтана. Гэхэтэй хамта Зэдын, Хориин, Сэлэнгын аймагай олонхи ажахынууд кукурузаяа жэлһээ жэлдэ хуурай добо, үндэр хада гүбээ, тала газарта таряад һаладаггүй. Теэд тэндэһээнь мүртэй ургаса хуряагданагүй. Харин тиихэдэ үһа голой эрье шадар нилээд ехэ газар һөөг бургааһанда дарагдажа, хэндээшье хэрэггүй хэбтэдэг.

Сэлэнгын, Зэдын, Хориин аймагуудай зарим ажахынууд кукурузын тарилгые нилээд ехээр үргэдхэхэ гэжэ байбашье, тэрэнээ тариха газараа үшөө олоодүй байха юм. Тиимэһээ тэндэнь нэгэшье тонно наг шэбхэ гаргагдаагүй үлэхэнь. Тарилгын эхилхэдэ тэдэнэр үһалагдаа, үтэгжүүлэгдээгүй тэрэ газартаа яаража тэбдэжэ байгаад тариһан болоод, һүүлдэнь манай эндэ кукуруза урганагүй гэжэ һэшхэлгүйхэнөөр хэлэжэ һуухал.

Иимэ тулюур туйган байдалда эсэс табиха саг ерээ. Сэлэнгын, Хориин, Зэдын аймагуудта тэндэхи Сэлэнгэ, Сүхэ, Зэдэ, Үдэ, Хэжэнгэ, Худан голнуудай эрье зубшажа хэдэн мянган гектар хэрэглэгдээгүй байһан газарые хахалжа һайнаар элдүүрилээд, кукуруза тариха арга боломжо тон ехэ.

Кукуруза тариха газарые зүбөөр шэлэжэ олохо хэрэгтэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд, кукурузашад өөһэдөөшье, ниитын шалгагшад, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд эдэбхитэйгээр хабаадалсаха зэргэтэй.

Энэ жэлдэ кукурузын газарта наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэри тон аалинобшоор ябуулагдажа байна. Олонхи колхоз, совхозуудта машина, трактор гол түлэб үбһэ тэжээл зөөлгэ болон үрэһэ хүрэнгэ шэрэлгэ дээрэ хүдэлжэ байгаад, наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэри ехээр һаатаа. Тиибэшье ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шадабал, таряалан дээрэ наг шэбхэ гаргаха түсэбые дүүргэхэ арга боломжо гүйсэд бии. Бичурын, Мухаршэбэрэй аймагай ажахынууд наг шэбхэ зөөхэ тусхай оньһожоруулагдаһан бригада эмхидхээд, энэ хүдэлмэриие тон урагшатай һайнаар ябуулдаг байна. Теэд Кяхтын, Хориин болон бусад аймагууд наг шэбхэ зөөхэ хүдэлмэриие оройдоол нэгэ трактортай звенонуудтаа даалгаад, һанаа амар байдаг. Тэдэнь иимэ богонихон болзор соо хэрэгтэй наг шэбхэеэ зөөжэ яашье хүшэхүрэхэгүй ха юм.

ҮТЭГЖҮҮЛГЭ, ҮШӨӨ ДАХИН ҮТЭГЖҮҮЛГЭ

Үтэгжүүлгэгүйгөөр кукуруза ургахагүй гэжэ ойндоо бүхөөр хадууха ёһотойбди. Таряалан дээрэ наг шэбхэ ехээр гаргажа хүшэхүрөөгүй ажахынууд нэгэшье үдэр гээнгүй бүхы машина техникээ энэ хүдэлмэридэ табижа, тусхай хүсэ ехэтэй оньһожоруулагдаһан бригадануудые эмхидхээд, эршэмтэй шангаар хүдэлөө һаа, алдаһан сагаа тэхэрюулжэ шадаха байна.

Колхозуудта таряалан дээрэ наг шэбхэ зөөхэ хэрэгтэ «Сельхозтехникын», тэрэнэй ЦРМ-эй механизаторнууд өөһэдынгөө машина техникээр ехэхэн туһа хүргэхэ зэргэтэй. Мүн ажахынуудые шефтэ абаһан промышленна предприятинуудшье миин хараад байха зэргэгүй. Хэхэ бүтээхэ ажал үшөөл ехэ. Теэд сагнай тон шахардуу болоод байна. Тиимэһээ нэгэ үдэр, часшье дэмы гээжэ болохогүй.

ЗҮБ КВАДРАТ — БАЯН УРГАСЫН ЭХИН

Тэрэшэлэн үрэһэ хүрэнгые нара һалхинда гаргажа шанаржуулха, элдэб химическэ хэрэгсэлээр угааха, сасаха гээшэ тон ехэ удхашанартай. Теэд энээнии олонхи кукурузашадай тоодоггүйнь гэмшэлтэй. Үнэндөө энээнһээ боложо ургаса ехээр хожомдожо гарана, гээлтэ хоролтошье болодог байха юм. Байгша ондо энэ дутагдалые усадхажа, үрэһэ хүрэнгэ һайнаар бэлдэхэ хэрэгтэй.

Үрэһэ тарилгын нормые багадуулһанһаа боложо, ургаса баһал ехээр доошолдог. Үнгэрэгшэ жэлдэ колхоз, совхозуудта ехэнхи таряалангайнь ургаса тон шангэн байгаа. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, зарим кукурузашад сеялкаеэ хүсэд тааруулжа шадангүй, нүхэн бүридэ тон үсөөн ороохо таряа бшуу.

Манай эндэхи эрхэ байдалда үндэр баян ургаса абахын тулада кукурузые зохид хаһа сагтань тариха гээшэ ехэхэн удхашанартай. Нёдондо өлөнхи ажахынуудта, илангаяа Сэлэнгын, Зэдын, Бичурын аймагуудта хожомдожо таригдаад, ургаса багаар абтаһан байна. Тиибэшье кукурузын үрэһэ заабол һайса дулааһан хүрьһэндэ тариха шухала. Мүн ехээр хатаагүй, шииг нойто элбэгтэй хүрьһэндэ тарихаяа мартажа болохогүй. Тиимэһээ тэрэнэй тарилгын хаһые заашье алдахагүй ёһотойбди. Мүнөө сагай уларилые хараад байхада, энэ жэлдэ кукурузые майн тэн багаар хаа хаанагүй түлэг тарижа эхилхээр байха бэзэ гэжэ һанагдана. Тиигэжэ кукурузын тарилга гол түлэб июниин 1 болотор дүүргэгдэхэ ушартай. Тэрэниие тариха хаһые хожомдуулжа гү, али болзорыень ехээр унжагайруулжа яашье болохогүй.

Хэнэйшье мэдэһээр, энэ ургамалые квадратно-гнездовой аргаар тариха шухала байһаниинь элитэ. Теэд зарим ажахынуудта, илангаяа Заиграйн, Сэлэнгын аймагай колхоз, совхозуудта тарилгадаа ханалгагүй муугаар бэлдэһэнһээ боложо, зүб квадрат гаргажа шаданагүй, гаргаха гэжэ оролдодогшьегүй байха юм. Зүб квадрат гаргажа шадаагүй һаа, юун болохо байнаб? **Нэгэдэхеэр,** ургасын хойноhoo харууhалха, зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ аргагүй болохо. **Хоёрдохёор,** энээнһээ боложо, үлүү ехэ гаргаша хэгдэхэ, ургасаншье тон бага байха бшуу. Энээнһээ урда зүб квадрат гаргаһан кукурузашадые урмашуулжа, нэмэлтэ түлөөһэн үгтэдэг байһан юм. Теэд һүүлэй үедэ тэрэнь элдэб шалтагаанаар оройдоо хэрэглэгдэхэеэ болишонхой. Энэ буруу. Зүб квадрат гаргажа, һайнаар тарихын тула хүнүүдые урмашуулха, эдэбхи үүсхэлыень дээшэлүүлхэ түлөөһэнэй гурим заабол тогтоогдохо зэргэтэй.

Үндэр баян ургаса абаха гэбэл, тарилгын агротехникые һайнаар шудалжа, наринаар сахиха гээшэ гол шухала байһаниинь мэдээжэ. Кукурузашан бүхэн энээнии һайн мэдэхэ, түрүү дүй дүршэлые шудалха ёһотой. Эдэ үдэрнүүдтэ кукурузын мастернууд, ниитын шалгагшад өөһэд өөһэдтөө даалгагдаһан аймагуудай ажахынуудта ябажа, тэндэ ажал хүдэлмэриие яажа эмхидхэхэ, юу хэхэ ёһотойб гэжэ заажа үгэхэ бэзэ гэжэ һанагдахаар. Гадна аймаг бүхэндэ кукурузашадай семинар үнгэргэжэ, тэндэ үнинэй хүдэлжэ байһан, залуушье кукурузашадые квадратно-гнездовой аргаар тариха дүй дүршэлдэ һургаха шухала.

ЗВЕНОНУУДЫЕ АЖАЛҺААНЬ ҺААТУУЛХАЯА БОЛИХО

Үнгэрһэн жэлнүүдэй дүй дүршэлһөө харахада, хэрэгтэй бүхы техникэ зэмсэгээр хүсэд хангагдаһан оньһожоруулагдаһан звенонууд лэ өөһэдынгөө хүсөөр кукурузаяа һайнаар тарижа, зүбөөр харууһалаад, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абадаг байна. Таряалан дээрэ наг шэбхэ зөөхэ, ургаса хуряажа, силос дараха хүдэлмэриие хамтаараа хэдэг байбал зохистой. Энэ ушарта звенонуудай үүргэ багаханшье доошолхо зэргэгүй. Тэдэнэр даалгагдаһан газартаа бүхы хүдэлмэреэ өөһэдынгөө хүсөөр бүтээхэ болоно. Тиимэһээ звенонуудые саг үргэлжэ хүдэлхэ хүнүүдээр бүридхэхэ хэрэгтэй. Гэбэшье олонхи колхоз, совхозууд энэ шухала хэрэгые тоодоггүй. Тэдэнэр тарилгын дүүрэмсээр звеное иишэ тиишэнь таһалжа, элдэб хүдэлмэридэ ябуулжархидаг. Үнэндөө кукурузашадай звеное ажалһаань һаатуулангүй, бүхэли жэл соо хүдэлгэхэ арга боломжо хаанашье гүйсэд бии.

Үнгэрэгшэ намар Погранична совхозойхид ургаса хуряалгын дүүрэмсээр кукурузашадайнгаа звеногой гэшүүдые элдэб ажалда табиһан байна. Хэрбээ тэдэниие ажалһаань иитэжэ һаатуулангүй хүдэлгөө һаань, тэдэнэр өөһэдынгөө хүсөөр намарһаа хойшо таряалан дээрэ нилээд ехэ наг шэбхэ зөөхэ, тошо халяаха, үрэһэ хүрэнгээ бэлдэхэ, мүн машина техникээшье хаһа сагтань заһабарилжа бэлэн болгоод, тарилгадаа эрхимээр бэлдэжэ, баян ургаса заабол ургуулха байгаа бшуу. Харин мүнөө энэхил кукурузын тарилгада хүсэд бэлдээгүй, трактор, машинаяашье заһабарилжа дүүргээгүй байха юм. Кукурузын газарта бүхыдөө 20 мянган тонно шэбхэ гаргаха аад, мүнөө оройдоол 2 мянга гаран тонно зөөгөө. Эндэ бии байһан 10 насосно түхеэрэлгэнүүдэйнь оройдоол нэгэниинь хүдэлгэгдөө нэрэтэй болоно.

Иимэ тулюур туйган байдал эндэ тэндэ үшөөл олон байһаниинь гэмшэлтэй. Кяхтын аймагай «Дружба», Сэлэнгын аймагай зарим колхозууд, совхоздо, Хориин, Заиграйн аймагай ажахынуудта хабарай тарилгын халуун хаһын эхилээд байхада, кукурузашадайнгаа звенонуудые хүсэд бүридхөөдүй. Энэ дутагдалые дары түргэн усадхаагүй һаа, һүүлэй һүүлдэ тарилгын хүдэлмэриие ехээр һаатуулжа болохо бшуу.

Мүнөө колхоз, совхозуудта үйлэдбэриин һалбаринуудые зохихо руунь томодхожо, нэгэ тусхай шэглэлтэй болгоод, тэдэнии ажахын тоосоондо оруулжа байхада, кукурузашадай звенонууд фермэ, гүүртэнүүдтэ гү, али тракторно-таряан ажалай бригадануудта орохонь гээшэ. Тэдэнэй ажалые иимэ гуримаар эмхидхэхэдэ алишье талаараа ашатай үрэтэй. Теэд зарим ушарта һаалиин гүүртэ, фермэнүүдтэ ороод хүдэлжэ байһан кукурузашадай һаагдаһан һүнэй жэшээгээр гү, али таряан ажалай бригадада ороод, тэндэ хуряагдаһан ороохо таряанай ургасын хэмжээгээр салин хүлһэ абадаг болоходоо ехэ ойлгогдосогүй, ехэл таарамжагүй ябадал гарана. Нээрээшье энэнь буруу гэжэ һанагдана. Тиимэ бригада, фермэнүүдтэ кукурузашадай тусхай звено эмхидхэжэ, тэдэндэ ажалайнь түлөөһэ имагтал даража бэлдэһэн силосэйнь жэшээгээр үгэдэг байбал зохистой.

Кукурузашадай ажалай түлөөһые хаа хаанагүй тон адляар үгэдэг болохо гэжэ дээрэһээ тогтоожо болохогүй. Эндэ нютаг бүхэнэй эрхэ байдал хараада абалсаха шухала. Тиибэ ябабашье имагтал абтаһан продукциин гэхэ гү, али дарагдаһан силосэйнь хэмжээгээр ажалай түлөөһэн үгтэхэ зэргэтэй. Энэ кукурузашадта, ажахынуудташье гомдолтүй байха юм.

***

Байгша оноймнай хабар тогтуурингүйхэнөөр эхилбэ. Наран хурсаар шаража, хада гүбээ руу һайрам хааяса урдажа байтараа, гэнтэ хүйтөөр һалхилаад, газарайнгаа хүрьһэян хүргэжэрхинэ. Эдэ бүгэдэ хабарай тарилгада бэрхэтэй байдал тохёолдуулна. Теэд энээнһээ боложо тарилгын хүдэлмэри хойшолуулагдаха ёһогүй. Харин ажалынь улам ехэ болоно ха юм. Эгээл тиимэһээ мүнөө багаханшье саг гээжэ болохогүй.

Тарилгада бүхы талаһаань һайнаар, нарин нягтаар бэлдэжэ, кукурузаяа хаһа сагтань эрхим шанартайгаар тариха, нэн түрүүн хаа хаанагүй зүб квадрат гаргажа, үндэр баян ургаса абаха гээшэ кукурузашан, механизатор, агроном, ажахын хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй, партийна, советскэ организацинуудай тон хүндэтэй, дайшалхы зорилго болоно.

Коммунизм байгуулагша залуушуул, Ленинэй тугые дээрэ үргэжэ ябагты!

(..м. Эхиниинь 2-дохи нюурта).

..энэ залуу шэнжээе ..үеын хүнүүдтэ, ма..арадта, совет залуу..мжуулан үгөө. **(Аль..га).**

..нскэ зохёон бай..барагдашагүй өхэ эр.. ажалдаа, тэмсэлдээ ..алтануудые туйлаха ..най хүбүүд, басага..одоо зоригжуулжа .. Манай хараа бодол ..огторгоймнай сэлмэг, ..тээшэ сэхэ, үргэн ..баашана. Тиимэһээ ..партиин агууехэ ха..ые бэелүүлхын тула ..ы хүсэ шадал, залуу ..эршэ зориг үгэе. **(..альга ташалга).**

..щественые байгуулга..тайгээр хабаадажа, ..бүхы талаараа хүг..үүдые, коммуниз..ажаһууха, хүдэлхэ, ..эргые хүтэлхэ хү..энэ хүнүүдые хүмүү.. партида туһалха .. Энээнтэй дашарам..най һургуули ту..гуулинуудые болон ..уулинуудые шэнэд..гаха талаар, ажа..тэдэнэй холбоо ба..хижүүлхэ талаар ..нүүдэй туршада ..һэн хэмжээ-ябуул.. зарим тэды дүнгүүд ..н үгэ хэлэхэ хүсэ.. предприятинууд дээ..даа, хүдөө ажахын ..даар болоһон зо..үблөөнүүд дээрэ ..а, би ажабайдал..уулинуудай холбоо ..бэхижүүлһэн, һур..ые ажал хэлгэжэ ..йдал, һургуулида ..бүри һонирхолтой ..уулай, хүбүүд, баса.. даагаад ажабай..бэлэдхэлдэнь хэрэгтэ туһалһан тухай һурагшадай һонирхолтой хөөрөөе нэгэнтэ бэшэ шагнаһан байнаб.

Теэд энэ талаар хэһэн юумэмнай хэхэ ажалаймнай эхин мүн болоно. Һургуулиин хүдэлмэриие һайжаруулха талаар, үхибүүдые хүмүүжүүлхэ талаар бидэндэ хэхэ юумэн үшөөл ехэ. Үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хамаагүйгөөр хандадаг, тэдээндэ ажал хэнгүй ябаха эрхэ байдал байгуулдаг, заримдаа өөһэдөө муу нүлөө тэдээндэ үзүүлдэг түрэлхид бии байһаниинь гэмшэлтэй.

Имагтал иимэ бүлэһөө гараһан залуу хүнүүд хулигаануудай, ажал хэдэггүй хүнүүдэй тоодо ородог байна. Һүүлээрнь тиимэ түрэлхид сүүд болон милицинүүдэй үүдые һахижа, үхибүүдыемнай хайрлыт гэһэн гуйлта баридаг юм, мүн иигэжэ хэлэдэг байна: «бидэнэр тэрээндээ ехэ дуратай байдагбди. Һайн юумэ тэрээндэ хэхэ гэжэ оролдодог байгаабди...» Теэд тахяашье дурладаг юм гэжэ хэлсэдэг. Үхибүүе һайн хүн болгохо гээшэ энээнһээ орёо хэрэг ааб даа. Ганса дурлаад байха гээшэ эндэ бага байна, харин ехэ ажал, ухаан бодол гаргаха хэрэгтэй.

Үхибүүдые һургаха, хүмүүжүүлхэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхын тула һургуулиин, түрэлхидэй, комсомолой, бүхы ниитын хүсэ нэгэдүүлхэ хэрэгтэй. Һургуулиингаа һүүлээр предприяти болон барилганууд дээрэ, колхоз болон совхозуудта ажаллажа, дуратай хэрэгтээ өөрынгөө ухаан бодол, хүсэ шадалаа зорюулха мэргэжэлээ зүбөөр оложо шадаха болоһон хүбүүд, басагад жэл бүри манай университедүүд болон институдуудта улам олоороо ерэжэ байна. Студентнүүдэй практика һайжараа, тэдэнэр үйлэдбэриие гүнзэгыгөөр мэдэдэг болоо, экономико болон техникые шудална. Ажабайдалтай дээдэ һургуулинуудай холбоо барисаа улам бэхижэхэ, орондоо хэрэгтэй мэргэжэлтэдые бэлэдхэжэ байха ёһотой. Тэдэ мэргэжэлтэд мүнөө үеын наукын туйлалтануудаар, революционно теорёор зэбсэгжэһэн, эдэбхи үүсхэлтэй, коммунис байгуулалтын хэрэгтэ хэлбэришэгүйгөөр бэеэ үгэһэн хүнүүд байха болоно. Манай залуушуул түрүү советскэ наукые хүгжөөхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые улам ехэ болгог лэ, арадай ажахын бүхы һалбаринуудта техническэ дэбжэлтые түргэдхэжэ байг лэ.

***

Хүндэтэ нүхэдүүд! Коммунистическэ партияа тойрон совет залуушуулай гайхамшагта нягта жагсаалые, коммунизм байгуулгын агууехэ зорилгонуудые тэдэнэй эли тодоор ойлгоод байһые, манай агууехэ алдарта коммунис хэрэгэй түлөө тэмсэлшэдэй түрүү зэргэдэ саашадаашье ябахаар хэлбэришэгүй хүсэл зоригтой, баяр баясхалантай байһыетнай танай съезд харуулба. **(Үни удаан болоһон альга ташалга).**

Ерээдүй хара үүлээр хушагдаатай, үгырэл, дайн сэрэг, тэдэнии дагадаг ядаралай үгы болохо саг газар дэлхэй дээрэ хэзээдэшье ерэхэгүй гэжэ баруун тээ хэлсэдэг.

Үгы, империалистнууд-господанууд, танай хэлсэдэг зүб бэшэ. Хүн түрэлхитэн урдахи харгыгаа бүри элеэр харадаг боложо байна, империализм, колониализмын һүжэрөөдэг дайн сэрэг, үгырэл болон бусад ядаралһаа зайсуулха харгы зам дээрэ улам этигэмжэтэйгээр гаража байна.

Совет арад коммунизмда, бүхы хүн түрэлхитэнэй гэгээн гэрэлтэ ерээдүй тээшэ түрүүлэн харгы гаргажа ябана. Иимэ түүхын түлөөлэлгэтэйб гэжэ мэдэрхэдээ, совет хүнүүдэй зүрхэн омогорхолоор дүүрэжэ, агууехэ илалтын түлөө тэмсэлдэ тэдэнэй хүсэ шадалые арьбадхана.

Танай съездын дайшалхы ёһоор үнгэржэ байһаниинь бидэнии баясуулна. Комсомолой съезд болбол саашадаа ажаллаха, һураха, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулхын тула, урагшаа, коммунизм тээшэ, бата найдамтайгаар дабшахын тула комсомолые бүри һайнаар зэбсэгжүүлхэ шиидхэбэри абаха бэзэ гэжэ этигэжэ байһанаа мэдүүлхые зүбшөөгыт. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин үнэн сэхэ туһалагша, дайшалхы халааниинь болохо Ленинскэ комсомол мандаха болтогой! **(Нэрьемэ, үни удаан альга ташалган болоно. Бултадаа хүл дээрээ бодоно).**

Алдарта совет залуушуул мандаха болтогой! (Нэрьемэ, үни удаан болоһон альга ташалга).

Ленинскэ партиин хүтэлбэри доро коммунизмын илалта тээшэ урагшаа, залуу нүхэдүүд! **(Нэрьемэ, үни удаан болоһон альга ташалганууд). Зал соо Коммунистическэ партиин, тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедэй хүндэлэлдэ юрөөлэй абьянууд гарана. Съездэ хабаадагшад «Ленин бидэнэртэй!», «Ленин бидэнэртэй!», «Коммунизм», «Ажалдаа хам орое!» гэжэ нэгэ жэгдээр хашхаралдана. Съездын делегадууд коммунис ажалай бригадануудай маршые омог дорюунаар дуулалдана.**

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта зарим округуудһаа дэбжүүлэгдэһэн кандидадууд бүридхэлдэ абтаба

«Бурядай АССР-эй Верховно Соведые һунгаха һунгалта тухай Дүримэй» 55-дахи статьягай үндэһөөр, һунгуулиин Окружной комиссинууд һунгагдаха зүбшөөлөө үгэһэн иимэ нүхэдүүдые депутадуудта кандидадууд болгон бүридхэлдэ абаха гэһэн тогтоолнуудые баталба гэбэл:

1926 ондо түрэһэн, КПСС-эй Улан-Удын горкомой нэгэдэхи секретарь **Константин Матвеевич Продайводае** Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат болгон һунгуулиин Пушкинскэ 12-дохи округой Окружной комисси бүридхэлдөө абаба. Нүхэр К. М. Продайвода Зүүн Сибириин түмэр замай вагонно депогой, Зүүн Сибириин түмэр замай Улан-Удэ станциин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай, найман жэлэй 40-дэхи һургуулиин багшанарай, Зүүн Сибириин түмэр замай 6-дахи санитарно-эпидстанциин хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын суглаанууд дээрэ дэбжүүлэгдэһэн байна.

***

1917 ондо түрэһэн, КПСС-эй Бурядай обкомой секретарь **Николай Степанович Бирюковые** Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат болгон һунгуулиин Красноармейскэ 13-дахи, округой Окужной комисси бүридхэлдөө абаба. Нүхэр Н. С. Бирюков Зүүн Сибириин түмэр замай байра, барилгануудай 8-дахи дистанциин, Зүүн Сибириин түмэр замай хэлхээ холбооной, сигнализациин 10-дахи дистанциин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай, Улан-Удын түмэр замай техникумэй студентнэр, багшанар болон хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын суглаанууд дээрэ дэбжүүлэгдэбэ.

***

1929 ондо түрэһэн, КПСС-эй Бурядай обкомой секретарь **Леонтий Владимирович Власовые** Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат болгон һунгуулиин Мухаршэбэрэй 84-дэхи округой Окружной комисси бүридхэлдөө абаба. Нүхэр Л. В. Власов Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой эрэгтэй, эмэгтэй гэшүүдэй, мүн Мухаршэбэрэй аймагай больницын хүдэлмэрилэгшэдэй хамтын суглаанууд дээрэ дэбжүүлэгдөө.

***

1922 ондо түрэһэн, КПСС-эй Бурядай обкомой секретарь **Даши Дашипылович Лубсановые** Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат болгон һунгуулиин Үдын 110-дахи округой Окружной комисси бүридхэлдөө абаба. Нүхэр Д. Д. Лубсанов Хориин аймагай Хандагайн леспромхозой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай, Хориин аймагай Үдын совхозой хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон алба хаагшадай хамтын суглаанууд дээрэ дэбжүүлэгдэһэн байна.

ҮДЭР ҮДЭРЭЙ hОНИН

БАГШАНАРАЙ КОНЦЕРТ

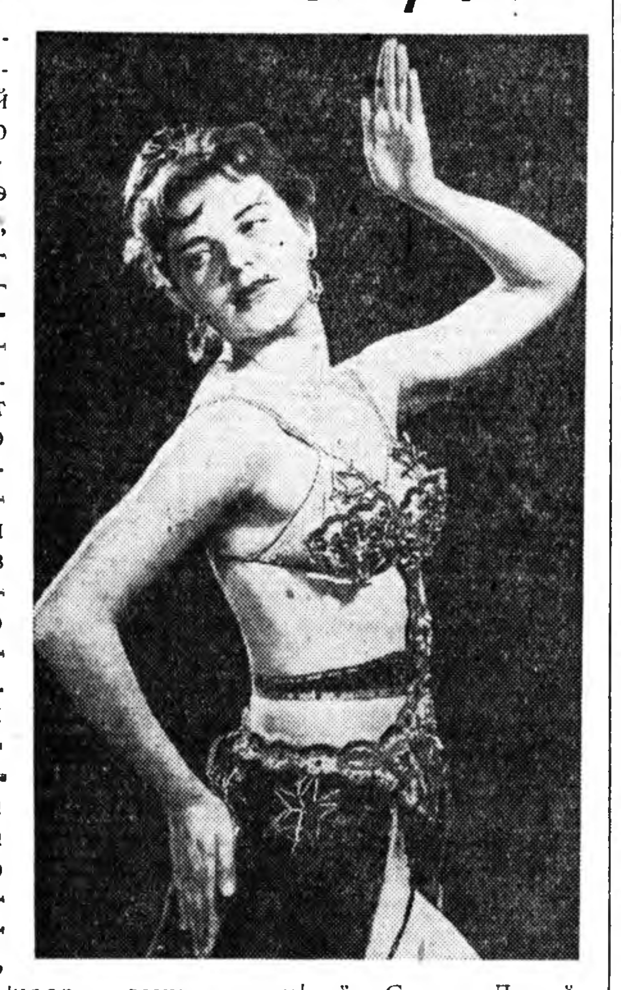

hаяхан Улан-Үдын № 65 hургуулиин багшанарай коллектив түмэр замшадай Культурын байшан соо ехэ концерт харуулжа, олон зонине hонирхуулба. Тус коллективэй сценэ дээрэ нэгэтэ бэшэ байн шадабаряа харуулhан. Зүгөөр энэ концерт илангаа hайнаар табигдаа. Тэрэ хоорой дуугаар нэгэдээ. Чайковскиин «Урдын француз дууе» хоорто хабаадагшад уран гоёор гүйсэдхөө. hайн номернуудай тоодо С. Полторацкаягай уран зохёол уншалга оролсоно. РСФСР-эй габьяата багша Клавдия Яковлевна Незнасова зүжэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Багшанар Н. Бараковская, В. Писарева, Н. Шевченко гэгшэд харагшадые уран хатараар баясуулба. Концерт тон hайнаар эмхидхэгдэн үнгэржэ, харалгашад дунгөөр, «таба» гэhэн сэгнэлтэ абаа.

Зураг дээрэ: Нинай Шевченко Штраусай «Сэнхир Дунай» гэжэ баледэй «Петерскэ маршые» гүйсэдхэжэ байна.

Д. Капустинай фото.

Биледдгүйгөөр...

ВЛКСМ-эй гэшүүн Александр Конечных Бичурын совхозой 2-хи отделенидэ киномеханигаар хүдэлжэ эуураа биледдгүйгөөр кино хараха гурим Шанага, Хонхоло нютагуудта hаянай нэбтэрүүлээ. Тэрэшэлэн ажалшадай гэр гэртэнь ябажа ойлгуулламжын хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулна.

Д. Тогошиев.

ХАРАГШАДАЙ ТОО ОЛОШОРОО

Ажалшадай үдэр бүри үргажа байгаа культурна эрилтые хангаха хэрэгтэ киногой үдхашанар ургаа ехэ. Мүн кино хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин аша үрэ ехэтэй арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно. Шухалын шухала энэ асуудалые хүсэд мэдэрhэн киногой түрүү хүдэлмэрилэгшэд ажал хүдэлмэрээ эрид hайжаруулжа, нэгэн адли гуримаар байгаа. Тиигэжэ... hүүлэй хэдэн hарын туршада тэдэнэр өөhэд хоорондоо социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ амжалтануудые туйлаба. Жэшээлхэдэ, үнгэрhэн кварталай түсэб үлүүлэн дүүргэгдэжэ, аяар 4 миллион 620 мянган хүн кино харахан байна. Энэнь нёдондонойхиhоо hураггүй олон болоно.

Улан-Үдэ городой арбаган коллективүүдэй дундаhаа «Прогресс» (директорынь нүхэр Гинеев), «Родина» (директорынь нүхэр Миронов) гэжэ кинотеатрнуудай коллективүүд онсо шалгараа. Тиигэжэ тэдэнэр республикын соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой шилжэхэбэреэр мүнгэн шангуудта хүртэбэ.

Үнихэлэй гээгдэжэ ябаhан яруунынхид (даагшанинь нүхэр Сарашин) үнгэрhэн гурбан hарада горьтой алхам хээ. Тэдэнэр мүнгэ суглуулха түсэбөө 124,5 процент дүүргэжэ. Культурын министерство болон соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой дамжуулгын Улаан туг 300 түхэриг мүнгэн шантайгаар абаа. Эндэхид ойлгуулламжын хүдэлмэридэ ехэ анхарал хандуулжа, зоной тухай киногой үдхашанар тухай саг үргэлжэ хөөрэлдөөн үнгэрөөжэ байдаг юм.

Баунтын, Прибайкалиин аймагуудай культурын таhагууд хоёрдохи hууринуудые эзэлжэ, 200—200 түхэригүүдээр шагнагдаба.

Манай корр.

ЗЭДЭДЭ

100-hаа 112 ХУРЬГАН

Боргойн совхоздо Дамба Цыренович Норбоев арба гаран жэлдэ амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ байна. Долоон жэлэй 4-дэхи жэлдэ суута хонишон 100 хонин бүриhөө 100 хурьга, хонин бүриhөө 4,8 килограмм ноохо хайшалха гэhэн үялгануудые абаа юм.

Январь—март hаранууда Д. Ц. Норбоевой даадаг отарын хонишод дунда зэргээр 100 хонин бүриhөө 112 хурьга абаа. Тиигэжэ хамта дээрээ 896 хурьгатай болоо.

3000 ТОННО НАГ ШЭБХЭ

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Гэгээтэйн отделениин кукурузашад жэлhээ жэлдэ үндэр ургаса абадаг юм. Мүнөө жэлдэ эндэ «талын хатанине» 350 гектарта таригжа, гектар бүриин 300 центнерhээ бага бэшэ ногоон эшэ намаа хураахаар шиидэнхэй.

Тиимэhээ кукуруза тарилгада бэлэдхэл үдэрhөө үдэртэ эршэдэнэ. Кукуруза тарихa сеялкэнүүд заhабарилагданхай. Кукурузын плантацида нүхэр Б. Цыренжаповай, Н. Шахмаевай, А. Гончаровой звенонууд 300 гаран тонно наг шэбхэ гарганхай.

ПЛЕНУМЭЙ ТОГТООЛЫЕ ХАЛУУНААР УГТАБА

«Мир» колхозой гэшүүд КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй тогтоолые халуунаар угтаба. Тэдэнэр КПСС-эй ЦК-гэй Хандалгада халяоу болгон хабарай тарилгада бэлэдхэлые түргэдхэнэ.

Эндэ артелиин механизаторууд богони болзор соо hайн шанартайгаар «ДТ-54» түхэлэй 19 трактор, «МТЗ» түхэлэй 7 трактор, 19 плуг болон 30 гаран сеялкэ заhабарилжа дүүргэhэй.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхозниктнуудай дунда ниитэ-ойлгуулламжын хүдэлмэринүүдые 50 гаран агитаторнууд ябуулна. Тэдэнэй дундаhаа нүхэд Р. Л. Гармажапов болон Б. С. Клочихин гэгшэд эдэбхитэйгээр ажаллана.

Б. Чагдуров.

БААТАР ЖАМБАЛ ТУЛАЕВАЙ НЭРЭМЖЭТЭ БУУДАЛГЫН МҮРЫСӨӨН

Эхэ ороноо хамгаалха агууехэ дайнай үедэ алдаршаhан, мэргэн буудагша, Түнхэнэй аймагай Толтой нютагта түрэhэн Советскэ Союзай Герой Жамбал Ешеевич Тулаевые манай республикын арад зон hайн мэдэхэ байха.

Нүхэр Тулаев 1941 оной намар гартаа буу барин Эхэ ороноо хамгаалха дайнай фронтдо мордоhон байгаа. Багa наhанhаа Саяан уулаар агнажа ябаhан, hайн мэргэн буудагшаа фронтдо ерэhээр мэдүүлээ hэн. Дайнай түрүүшын нэгэ жэл хахад соо 313 гитлерэй эзэрхэгүүдые үгы хэжэ юм. Тэрээнhээ гадна 33 мэргэн буудагшадые өөрынгөө мэргэжэлдэ hургажа, тэдэнь 1442 гитлеровецүүдые үгы хээ hэн. Жамбалай 93 hургуулшадай дунда олон яhатан байгаа: ород Бронников, украинец Андрусенко, азербайджан Арадаш, казах Казбаев, баатарай нютагайхид Дамдинов, Ухинов болон бусад.

Эхэ ороноо хамгаалха агууехэ дайнай үедэ гайхамшагта баатар зориг харуулhанайнь түлөө СССР-эй Верховно Советэй Президиум 1943 ондо нүхэр Тулаевта Советскэ Союзай Геройн алдар нэрэ олгоhон юм. Ленинэй орден алтан одо хоёрые Михаил Иванович Калинин Москвагай Кремль соо барюулаа hэн гэжэ Жамбал Ешеевич Тулаев хөөрэжэ байгаа. Энээн тухай хөөрэхэдөө Михаил Иванович үндэр шагнал барюулhанайнгаа hүүлээр удаан хөөрэлдэhэн юм гэжэ Жамбал Ешеевич ехэ халуунаар hанан hанан хэлэдэг бэлэй.

Эхэ ороноо хамгаалха дайн манай Совет засагта хүсэнгүйдэй түүхэтэ илалтаар дүүрэhэн байгаа. Дайнай hүүлээр Жамбал Тулаев өөрынгөө түрэhэн нютаг Түнхэнэй аймаг ерэжэ советскэ профсоюзна хүдэлмэридэ ажаллаhан байха юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ удаан хүндөөр үбшэлжэ наhа барahан байна.

hая мартын 21-дэ манай республикын Министрүүдэй Совет Советскэ Союзай Герой Жамбал Ешеевич Тулаевай нэрэмжэтэ залуушуулай буудалгын мүрысөө жэл бүри үнгэргэжэ болохо гэжэ тусхай тогтоол абаа. Мүн Тулаевай нэрэмжэтэ дамжуулгын кубок бии болгоо.

Энэ мүрысөөн түрүүшээр аймаг бүхэндэ үнгэргэгдэжэ, hүүлээрнь аймаг бүриhөө 5 буудагшадhаа бүридэhэн командануд республикын мүрысөөндэ Улан-Үдэ ерэхэ юм.

Мүнөө жэлдэ энэ мүрысөөе гитлерэй эзэрхэгүүдые илажа дараhан үдэр—Майн 9-дэ аймаг бүхэндэ үнгэргэхөөр бэлэдхэл ябуулагдажа байна. Республикын мүрысөөн майн 17—18-да болохо.

Илажа гараhан команда дамжуулгын кубогаар, 1, 2, 3 hуури эзэлэгшэд диплом болон шагналаар тэмдэглэгдэхэ юм.

О. Цыбиков.

ТОБШОХОНООР...

☆ **Бичурынхид «Правда»** газетын 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан спортын мүрысөөндэ бэлдэжэ байна. Майн 6-да зарлагдаhан эстафетэдэ hургуулинуудай, колхоз, совхозуудай сойлон шамбайшуул хабаадаха юм. Гадна энэ үдэр футбол, волейбол, баскетболоор уулзалганууд болохонь.

Г. Аширов.

☆ **Заганаймай Цанир тосхондохи** больницада 1956 оноо хойшо Людмила Южекова медсестрагаар хүдэлнэ. Энэмнай үбшэнтэндэ энэрхы hайнаар хандадаг, ороддосотойгор худалдаг. Гадна тэрэ ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг юм. Өөрынгөө хабаатай участогай гэр бүла бүхэндэ ябажа, КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые ойлгуулха талаар агитаторай арюун үялга hайтар гүйсэдхэнэ.

Эдэбхитэй hайнаар хүдэлдэг хабадаг нютагай коммунистнууд тэрэниие партиин гэшүүнэй кандидатда абаба.

Б. Шоёнов.

Владимир Власов түрүүлэнхэй

Республикынмай ниислэл хотын эрхимэй эрхим шатаршад хахад hарa үлүүтэй Улан-Үдын чемпионой нэрэ зэргын түлөө тэмсэнэд.

10-дахи уулзалгын удаа Казьмин Цыреновые, Маракташ — Метановые, Черноскутов — Афанасьевые шүүбэ. Мүн Межов — Брянскийда, Иванов Шопхоевто, Овчинников — Алимовта шүүгдээ. Яблоновскоий Салтанов хоёр наадаая хойшолуулба. Власов Гонзолевские шүүжэ, 8 очкотой болоод бата найдамтайгаар түрүү hуури эзэлээр ябана. Удаалуулан Маракташ — $6^1/_2$, Овчинников — 6, Яблоновский — $5^1/_2$ (наймаhаа) очкотой болоной.

А. Малиев.

Энээнии уншаа hэн гүт?

☆ Айдахо гэжэ штадай (США) хонинол фермэнүүдтэ үреэhэн нюдэтэй хонид олоорсо түрэнэ. hүүлэй мэдээнэй ёhоор эндэ 116 хурьгад циклопууд тоологдоно. (Циклоп—эртэ урдын гресческэ мифологиин ёhоор духадаа нэгэ нюдэтэй асари томо амитан). Шалгаха үзэхэдэ эдэ хонид ямар нэгэн ондоо ногоо эдиhэнhээ болоо гэжэ тэндэхи эрдэмтэ-ботаникууд тодоруулаад, шэнжэлгэ хэжэ байнхай.

☆ «Алтайн Егорьевско районда нимэ ушар hаяхан үзэгдөө. Жолоошон Смердин hойр буудажа алаад, тэрэниие Лебяжиин лесхозой хүдэлмэрилэгшэдтэ харуулхадаа, ингэжэ шоглоhон байгаа:

— Хүндэхэн лэ олзо, худалдаа hаамни үнэтэй сэнтэйхэн болохол ха.

Үнэхөөрөөшье тэрэнь тиимэ байшоо. Юуб гэхэдэ, тэрэ шубуунайнь уули соо арбан хоёр монсогорхон алтан элhэн олдоhон байна. Энэ hонин ушарал нютагай ангуушадые ехэтэ hонирхуулжа, тэдэнэр алаhан шубуудаа түрүүлэн хахалжа үзэдэг болоhон юм. Хоёрдохи «алтан» шубуун хэзэдэшье дайралдаадүй байhаар.

☆ ...Хабар болохотой эрэгэ алтан гургалдайнууд Африкаха орхижо, часай 70 километр түргэнөөр ниидэжэ, хойто зүг руу шэглэдэг. Зүгөөр эдэнэрэй 10 мянгаад километрые бүлэг бүлэгөөрөө бэшэ, харин нэгэ-нэгээрээ ниидэжэ гаталдаг.

☆ ...Дундада далайн сахали шубууд зүүнай сагта, илангаа голой удага эрбээхэйн элбэг сагта, тэдэниие эдижэ хоолоодог. Шубуудай эдиhэн шумуулнуудые суглуулха гэхэдэ hаа түмэр харгын 14 вагондо ашажа болохо. Энээнhээ гадна эдэ шубууд хахад миллион зүмбараа, миллион шаахуу тарланай сохо хорхой хоолоор юм.

☆ Далайн шубууд бэедээ дабhанай булшархайтай юм. Тиимэhээ тэдэнэр дабhатай уhа уухадаа сэбэрлэжэ, дабhагуй болгодог. Ууhан 100 грамм уhанhаань 70 граммыень сэгэлүүлжэ, нюдэнэй нёлбоhон болгодог, үлдэhэн 30 грамм уhаяа булшархайнь сэбэрлэжэ, бэедэнь шэнгэдэг байна.

(«Сельская жизнь» газетэhээ).

Мүнөөдэрэй телевидениин программа

19.00 — «Түрэл республика доторнай» гэhэн тележурнал. 19.30 — «Минии хани нүхэд» — киноочерк. 19.50 — Бишыхан концерт. 20.10 — «Побывайте в Черемшанах» (телеочерк). 20.20 — «Үдэрэй hониннууд» (киножурнал). 20.30 — «Аэродром не принимает» — уран hайханай фильм. 22.10 — Дамжуулгын программа.

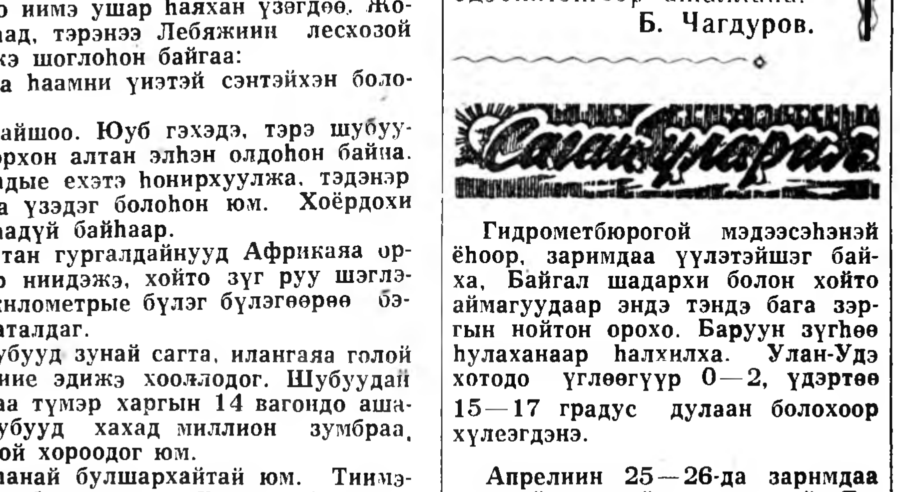

Хэрээтын хабар. Д. ЧИМИТОВЭЙ фотоэтюд.

Саг агаар

Гидрометбюрогой мэдээсэлэнэй ёhоор, зарим hаа үүлэтэйшэг байха. Байгал шадархи болон хойто аймагуудаар эндэ тэндэ бага зэргын нойтон орохо. Баруун зүгhөө hулхахаар hалхилха. Улан-Үдэ хотодо үглөөгүүр 0—2, үдэртөө 15—17 градус дулаан болохоор хүлеэгдэнэ.

Апрелиин 25—26-да зарнмдаа үүлэтэйшэг, нойтон орохогүй. Баруун хойноhоо шанга hалхин болохо. hүниндөө 2—7 градус хүйтэн, үдэртөө 5—10 градус дулаан болохоор багсагдана.

Хилын саанаhаа

Гадаадын оронуудта Ленинск[...] үдэрнүүд иигэжэ үнгэргэгдэб[...]

Чехословаки

ПРАГА, апрелиин 21. (ТАСС). Чехословакиин Коммунистическэ партиин центральна областной, городской комитедүүд, В. И. Ленинэй түрэhөөр 92 жэл гүйсэhэнэй ойдо зорюулагдаhан баяр ёhололой суглаа Прагада үнгэргэбэ.

КПЧ-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүд Я. Доланский, З. Фирлингер, И. Гендрих, А. Новотный, В. Широкий, КПЧ-гэй ЦК-гэй секретарьнууд А. Дубчек, В. Коуцкий, В. Славик болон бусад президиумдэ hуугаа.

ЧССР-эй правительствын гэшүүд, ниитын, соёл культурын мэдээжэ ажал-ябуулагшад, ниислэлэй ажалшадай түлөөлэгшэд заседанида байба. Хүндэтэй айлшадай дунда СССР-hээ ЧССР-тэ байдаг элшэн сайд М. В. Зимянин, социалис оронуудай дипломатическа түлөөлэгшэд мүн лэ тэндэ байлсаа. КПЧ-гэй ЦК-гэй секретарь В. Славик элидхэл хэбэ.

МНР

УЛАН-БАТОР, апрелиин 21. (ТАСС). В. И. Ленинэй түрэhэн үдэрhөө хойшо 92 жэл гүйсэhэнэй ойдо зорюулагдаhан баяр ёhололой суглаан мүнөөдэр эндэ болобо. Партии, правительствын хүтэлбэрилэгшэд, алба хаагшад, эрдэм ухаанай, соёл культурын ажал-ябуулагшад тэрэ суглаанда хабаадаба. МНРП-гэй Улан-Баторай горкомой нэгэдэхи секретарь Лубсанравдан оролто үгэ хэлээ. МНРП-гэй ЦК-гэй секретарь Дугэрсүрэн ленинизмын бүхэдэлхэйн-түүхэтэ үдхашанар тухай элидхэл хэhэн байна. Ленинэй хэтэ мүнхэ hургаал хадаа бүхы арадуудай, тэрэ тоодо Монгол арадай зол жаргалай, коммунизмын түлөө тэмсэхэдэ түшэлгэ гэжэ Дугэрсүрэн тэмдэглэбэ.

Баяр ёhололой суглаанай дүүрэhэнэй hүүлээр тэндэ хабаадагшад «Кремлиин курантнууд» гэжэ зүжэг монгол артистнуудай наадахыень хараба.

Монцамэ агентствын мэдээсэнээр, Монголой Арадай Республикада арадай засагай жэлнүүдтэ В. И. Ленинэй 110 гаран зохёолнууд 1.200 мянган хэhээр гаргагдаhан байна. Дэлхэйн пролетариадай агуухэ вождиин зохёолнуудые 1925 онhоо хойшо монгол хэлэн дээрэ оршуулжа эхилэнхэй. В. И. Ленинэй зохёолнуудай 35 боти мүнөө оршуулагдажа байнхай. Түрүүшын 21 боти номойнь оршуулгые редакторнууд уншажа дүүргэбэ. Эдэнэй түрүүшын 5 боти хэблэгдэжэ гараа.

ГДР

БЕРЛИН, апрелиин 21. ТАСС-эй корреспондент К. Саввин мэдээсэнэ:

Германиин Демократическа Республикада ленинскэ үдэрнүүдые үргэнөөр тэмдэглэнэ. Шэнэ Германиин ажалшад агуухэ Ленинэй дурасхаалые оюун ухаандаа хадаглан ябадаг юм. В. И. Ленин хэдэ дахин Берлин, Лейпциг, Мюнхен болон бусад немец городуудаар ябаhан байна.

Хуушанай Лейпцигтэ В. И. Ленин 1900 онhоо 1914 он хүрэтэр хэды дахин ерэhэн юм. Тэндэхи хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэдтэй В. И. Ленин нягта холбоотой байhан түүхэтэй.

Лейпцигэй хөөрсэг шуурайтай түбэй газарнуудhаа холо, Руссенштрассе гэдэг үйлсэ бии юм. Тэндэхи байхан гэртэ ленинскэ «Искрын» типографи байгаа. Тус газетын түрүүшын номер эндэ хэблэгдэжэ, хаанта Россида революционно түймэрэй гал дүлэ бадаралhан түүхэтэй.

Лейпцигтэ Ленинэй музей нээгдэhэн байна. В. И. Ленинэй ажабайдал, шэнэ социалистическэ общество байгуулхын түлөө хэhэн агуухэ тэмсэлыень тэндэ табигдаhан экспонадууд тодорхойлон харуулна.

Ленинскэ үдэрнүүдтэй дашарамдуулан, ГДР-тэ мүнөө хаа хаанагүй ажалшадай суглаанууд үнгэргэгдэнэ. Герман-совет хани барисаанай байшангуудта, клубуудта, библиотекэнүүдтэ В. И. Ленинэй түрэhөөр 92 жэл гүйсэhэнэй ойдо зорюулагдаhан выставкэнүүд нээгдэнэ.

Англи

ЛОНДОН, апрелиин 21. ТАСС-эй корреспондент Е. Коржев мэдээсэнэ:

Уласхоорондын пролетариадай агуухэ вождь Владимир Ильич Ленинэй түрэhөөр 92 жэл гүйсэhэнэй ойе Англиин хүдэлмэришэн анги тэмдэглэбэ. Мүн энээнтэй хамта В. И. Ленинэй эмиграцида байхадаа Н. К. Крупскаятай Лондон ерэhэнэйнь хойшо 60 жэл болоhоной ойе тэндэхи хүдэлмэришэд тэмдэглэлсэнэ.

В. И. Ленинэй тиихэдэ Лондон ерэхын урда тэээ[...] хэхэб?» гэhэн зохёол[...] дондо хэблэгдэн гар[...] Шэнэ түхэлэй парт[...] hургаалай үндэhэ h[...] тэрэ зохёол соонь тэ[...] байна.

Холфорд-Сквертэхи [...] гэртэ Ленин Крупс[...] байhан юм. Карл [...] ерэжэ ажаллагдаг ба[...] танска музейн уншал[...] хамшагта зал соо В. [...] hуудаг hэн. Холфор[...] тэ оршодог 30-дахи [...] багахан гэр мүнөө у[...] хой. 1942 оной бэр[...] хатуу жэлнүүдэй [...] лиин ажалшад [...] Сквертэ В. И. Лени[...] рюулhан хушөө бодхо[...] Тиигээд 1951 ондо н[...] ной шэнэдхэн хубил[...] Ленинэй тэрэ хушөө[...] хаалта самбарыень [...] пальна советэй байг[...] шахаар шиидэжэ hэн. [...] нэй хушөө мүнөө [...] зарта табигданхай.

«Лоуренс энд Унш[...] лэл мүнөө үедэ Ле[...] хёолнуудай шэнэ су[...] риин 40 боти хэблэд[...] хала байна. Тэрэнэй[...] ти гаргагданхай.

Бхилайн металург[...] водой — совет-эндэхэ[...] рисаанай энэ hуда[...] бариглажа дүүргэгдэ[...] ралагдаhан ёhoр, [...] приятн жэлдээ 1 мил[...] но булад гаргаха бо[...] заводто мүнөө 12 м[...] эндэхэг хүдэлмэриш[...] нерно-техническэ ху[...] шэд ажаллана. Совет[...] гэжэлтэд хаинаартан[...] сэ түhалажа хүргэ[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Э[...] вет хани барисаанай [...] дэ бодхоогдоhон хуш[...] лагдана. Энэ хушөө [...] заводой дэргэдэ бай[...]

ТАСС-эй фото[...]

Советскэ правительствын мэдүүлгые Мексика hайшаана

МЕХИКО, апрелиин 21. (ТАСС). Ядерна зэбсэг туршалга болюулха тухай бэеэ абанги 8 гүрэнүүдэй оруулhан меморандум соохи дурадхалнуудые саашанхи хэлсээнүүдэй үндэhэ hуури болгохоор бэлэмди гэжэ Советскэ правительствын мэдүүлhэн юм. Советскэ правительствын ашатай туhатай энэ алхамые Мексикын олониитэ зон, хэблэл hайшаана. «Мексикын болон бусад оронуудай уряада Росси hайшаалтайгаар хандаба» гэжэ «Эксельсиор» газетэ ехэ гаршаг хэбэ. Тиигээд Советскэ правительствын мэдүүлгэ тухай ехэ мэдээсэл толилоо.

ФИДЕЛЬ КАСТРО: „Манай Эхэ орон[...] гайхамшагта hайж[...]

ГАВАНА, апрелиин 21. (ТАСС). Интервентнүүдые Кубын арадай илаhанhаа хойшо нэгэ жэл гүйсэhэнэй ойдо зорюулагдаhан баяр ёhололой суглаанда Кубын Нэгэдсэмэл революционно организацинуудай нэгэдэхи секретарь, премьер-министр Фидель Кастро үгэ хэлээ. Контрреволюционерүүдые — империализмын хүлhэншэдые Кубын арад зон дэмжэхэгүй гэжэ тэдэнэр эримхэй зэбсэгтэ добтолго эмхидхэгшэд haна ойлгодог байгаа. Тиимэhээ ябаха хүрэхэнь бэрхэшээлтэй газарта хүлhэншэдые буулгаха түсэб эдэнэр табиhан юм. Ингэжэ тэндээ саг зуурын[...] лиионно правител[...] хидхэхэ hэдэлгэ[...]

Зүгөөр импер[...] эхэ алдуу хэhэн ба[...] Фидель Кастро [...] Манай арадай, ма[...] люциин гайхамшагт[...] тэдэнэй hэтоhой[...] шадаагүй. Эрьеэ ша[...] бэн дайсанай бүх[...] үгы хэгдэжэ, дай[...] газар дээрэ өөрын[...] сэнүүдые асаржа [...]

Кубын революци[...] хоногой үнгэрэх[...] хүсэтэй болоно[...] Фидель Кастро [...] революцимнай бух[...] хүгжэжэ, бэхижэ[...] Манай Эхэ орон[...] гайхамшагта энэ h[...] тэдэнэй энэ ерэдэ[...] бүхы шухала юм[...] та бии. Мүнөө үе[...] ри бүхы хэмжээгэ[...] хэ, ажалай бүтэ[...] лүүлхэ шухала. Э[...] та Эхэ оронойн[...] аханаа хүсые [...] эзэрхэг түримх[...] ямаршье добтол[...] харюу үгэхөөр б[...] зэргэтэй гэжэ Ф[...] тэмдэглэбэ.

Р. Барак гэгшын хэрэг тухай шиидхэбэри абтаба

ПРАГА, апрелиин 21. (ТАСС). ЧТК агентствын мэдээсэнээр, Чехословакиин Верховно сэрэгэй сүүдэй коллеги Рудольф Барак гэгшын хэрэгые апрелиин 17—20-до хараба. Тэрээнтэй хамта ябуулга хэhэн хүнүүд, дотоодын хэрэгүүдэй министерствын хүдэлмэрилэгшэд В. Ениш, И. Ондрачек, И. Соучек гэгшэд мүн лэ сүүдэй урда зогсобо.

Р. Барак гэгшэ дотоодын хэрэгүүдэй министр байхадаа, 1960—1961 онуудта гүрэнэй зөөри үрихэн байна. Элдэб мэхэ гаргажа, чехословацка крон ехээр үрэршэhэн юм. Ингэжэ дотоодын хэрэгүүдэй министерствын ажал хүдэлмэридэ hаад тойбо ушаруулhан, оронойнь аюулгүй байдалые, экономикые ехэ хохидоло оруулhан байна. Сэрэгэй главна прокурор Р. Барак гэгшые ингэжэ гэмнэбэ.

Р. Барак гэмтэ ябадал хэhэнээ мэдэрбэ. Верховно сэрэгэй сүүд Р. Барак гэгшын сүлөөень 15 жэлээр хаhаха шиидхэбэри абаба. В. Ениш 10 жэл, И. Ондрачек 3 жэл хаалтада hууха болобо. И. Соучек гэгшэ 10 hара хаалтада hуухаар шиидхэгдэж, тэрээниинь 3 жэлдэ условноор hууха болобо. Гэмнэгдэгшэд Р. Барак, В. Ениш, И. Ондрачек гэгшэдэй хубиин зөөри зөөшэ гүрэнэй мэдэлдэ абтаха. Мүн хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдынь, шагналнуудынь, сэрэгэй зэргэнүүдынь болюулагдаха юм.

Редактор Ц. Ц. Ци[...]

Манай адрес, телефо[...]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, [...] ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32. зам. редакт[...] 32-74. ответ. секретаря — 27-37, отделов партийной [...] пропаганды — 24-74, сельского хозяйства и советск[...] тельства — 47-59, промышленности и транспорта, [...] — 35-14, культуры — 34-05, писем и рабселькоро[...] отдел переводов и корректорская — 35-95, бухгалтер[...] Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства [...] Бурятской АССР.

Н00656. Зак. [...]